

Slivniški pogledi

| november 2020 | letnik 7 | številka 68 |

OBČINA
CERKNICA

Beč | Bečaje | Begunje pri Cerknici | Bezuljak | Bločice | Bloška Polica | Brezje | Cajnarje | Cerknica | Čohovo | Dobec
Dolenja vas | Dolenje Jezero | Dolenje Otave | Gora | Gorenje Jezero | Gorenje Otave | Goričice | Grahovo | Hribljane
Hruškarje | Ivanje selo | Jeršiče | Korošče | Koščake | Kožljek | Kranjče | Kremenca | Krušče | Kržišče | Laze pri Gorenjem Jezeru
Lešnjake | Lipsenj | Mahneti | Martinjak | Milava | Osredok | Otok | Otonica | Pikovnik | Pirmane | Podskrajnik | Podslivnica
Ponikve | Rakek | Rakov Škocjan | Ravne | Reparje | Rudolfovo | Selšček | Slivice | Slugovo | Stražišče | Sveti Vid | Ščurkovo
Štrukljeva vas | Tavžlje | Topol pri Begunjah | Unec | Zahrib | Zala | Zelše | Zibovnik | Žerovnica | Župano

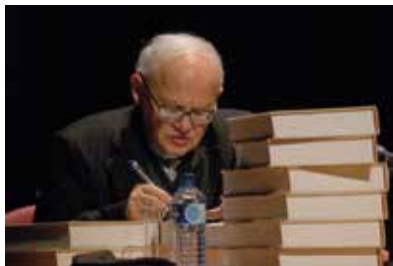
9 772386 019006

3 Uvodnik

4 Intervju

Janez Kebe

7 Iz občinske hiše

10 Aktualno

12 Izpostavljam

13 Gospodarstvo

16 Utrip

17 Ljudje med nami

Matej Zalokar

18 Dogaja se

20 Notranjska, obujena in dragocena

22 Kultura in kulturniki

26 Mladi mladim

30 Šport

32 Obveščamo

35 Notranjski regijski park

36 EnSvet

38 Razgibajmo možgane

Notranjska

Google Play

App Store

Naloži brezplačno aplikacijo Občina Cerklje ob Gori in bodi obveščen o dogajanju!

Prejeto iz App Store

NAVOLIČOV Google Play

Slivniški pogledi – glasilo Občine Cerklje ob Gori

Izdaja: Občina Cerklje ob Gori, Cesta 4. maja 53, 1380 Cerklje ob Gori.

Fotografija na naslovnici: Deklica s psom, Ljubo Vukelič

Izid: vsak mesec, na začetku meseca. Brezplačno ga prejmejo vsa gospodinjstva v občini Cerklje ob Gori.

Cena: 2,78 evra za izvod s poštnino za naročnike izven občine Cerklje ob Gori. Glasilo se financira iz sredstev proračuna Občine Cerklje ob Gori in prihodkov oglaševanja.

Odgovorna urednica: Maruša Opeka

Uredniški odbor: Marija Hribar, Miha Jernejčič, Maruša Mele Pavlin, Polona Otoničar Pajk, Sabina Popek Simšič

Urednik fotografije: Ljubo Vukelič

Lektoriranje: Polona Otoničar Pajk

Oblikovanje: Avraora AS, d. o. o.

Tisk: Para tiskarna, d. o. o.

Naklada: 4.050 izvodov

ISSN: 2386-0197

☎ **Naslov uredništva:**

Slivniški pogledi
Cesta 4. maja 53
1380 Cerklje ob Gori

✉ **E-naslov:** urednistvo@slivniskipogledi.si

📘 **Facebook:** Slivniški pogledi

Pripravite se, zima prihaja

© Ljubo Vukelič

Na najhladnejši letni čas se živali pripravljajo na različne načine. Zimo nekatere predremlejejo, prespijo, druge povsem otrpnejo, hibernirajo, tretje se preselijo na toplo, nekatere pa ostanejo aktivne, le »preoblečejo« se, dobijo dodatno dlako ali perje.

Ker smo po znanstvenih izsledkih tudi mi ena od živali, hkrati pa bo kot kaže ta zima za nas še posebej huda, pogledjmo, kako se nanjo pripravljajo druge vrste iz živalskega kraljestva. V prvi vrsti zato, ker je zanimivo, v drugi vrsti pa zato, ker bomo morda še mi dobili kako idejo, kako preživeti prihodnje mesece.

Lahko začnemo najprej pri tistih vrstah, ki jih res ne moremo posnemati. Žal nam narava ni dala možnosti hibernacije, tako da ne moremo pričakovati, da bi se tako kot žabe zavlekli v kako luknjo ali zarili v blato in tam počakali na otoplitev. Nekatere dvoživke prezimijo v jamah, druge v mulju pod vodo, pomembno je le, da čez zimo ne zmrznejo, pa se bodo spomladi lahko spet odplazile ali odsakljale na lepše.

Ptice selivke se zberejo v jate in odletijo proti jugu. Tiste, ki ostanejo pri nas, pa si pomagajo na različne načine. Predvsem se opremijo z dodatnim perjem, zato so videti obiskovalci naših vrtov precej zajetnejši kot poleti (živ primer, kako obleka dejansko lahko nekoga naredi debelega). Nekatere ptice spremenijo način prehranjevanja – ker pozimi ni žuželk, se iz mesojedk (žužkojed) spremenijo v vegetarijanke, saj semena lahko najdejo tudi, ko pritisne mraz. Če ne drugje, pa v ptičjih hišicah.

Pa se posvetimo še manjšim prebivalcem našega planeta. Pozimi se ne otepamo nadležnih muh in komarjev, ni se nam treba bati osjih in sršenjih pikov. V svetu žuželk imamo več različnih načinov prezimovanja. Nekatere se strnejo v večjo skupino, da jim je skozi zimo lahko topleje. Na ta način vzdržujejo dovolj visoko telesno temperaturo. Nekatere

žuželke sploh ne prezimijo v odraslem stanju, pač pa v najhladnejšem obdobju leta preživijo le njihova jajčeca ali pa ličinke, ko se otopli, pa se izleže nova generacija, ki v prihodnjem letu znova sklene svoj življenjski krog. Ne smemo pa pozabiti na tiste, ki zimo preživijo aktivno. Nekateri metulji tako kot ptice odletijo na toplo, aktivne pa so tudi živali, ki živijo pod zemljo. Mravlje tudi pozimi dokazujejo svojo marljivost. Le kako bi bil nekdo priden kot mravlja, če bi pozimi počival?

Z nekaterimi sesalci in nekaterimi ptiči pa imamo vseeno več skupnega. Tako kot se mi enostavno oblečemo v toplejša oblačila, se tudi oni opremijo z dodatnim perjem, puhom ali dlako. In tako kot si mi pripravimo ozimnico, si tudi oni pripravijo zalogo gozdnih plodov, dokler je teh še v obilju.

A za letošnjo zimo ne bo dovolj, da le potegnemo iz omar svoje bunde, šale in rokavice. Ne, ta zima bo tudi za nas nekaj posebnega. Brez nakupovalnih središč, veselega decembra po mestnih ulicah, skupinskega veseljačenja, ko se december spremeni v januar. Skratka brez raznoraznih opravkov, ki so v zimskem času sicer tako zelo značilni za našo vrsto.

Kaj pa zdaj?

Da bi po zgledu ptic selivk odleteli v južne kraj, ne gre. Že pri zbiranju v »jate« se bi zataknilo, kaj šele pri prehodu občinske, regijske in državne meje. Da bi po vzoru na primer čebel prezimili v večji skupini, ravno tako ne bi šlo, saj smo v obdobju, ko je manjša skupina boljša kot večja. V blato se tudi ne bi zakopavali, pa še hibernirati ne znamo, čeprav bi nam ta večšina zdaj zagotovo prišla še kako prav ... Vsaj kopičenje zalog nam gre, to moramo priznati. Le včasih je treba prioritete postaviti tako, kot se šika.

Nič, najbolje bo, da se zgledujemo kar po najbolj tipičnih in znanih predstavnikih notranjskih gozdov. Najprej tako kot nekatere ptice in veverice naberimo svoje zaloge, nato pa tako kot polhi in medvedi ostanimo v svojih brlogih in počakajmo, da se zunaj pokaže prelepa cvetoča pomlad. Še po vsaki zimi je prišla, tudi tokrat bo.

Miha Jernejčič

Avtorica: **Marija Hribar**

Janez Kebe

Rojen leta 1942 na Dolenjem Jezeru. Duhovnik. Častni kanonik ljubljanskega stolnega kapitlja. Dobitnik najvišjih občinskih priznanj. Pisec del o Notranjski: Križna gora nad Ložem, Loška dolina z Babnim Poljem (1. in 2. del), Cerkniško jezero in ljudje ob njem. Oktobra je izšla njegova peta monografija z naslovom Kopánjska knjiga, ki jo je izdala založba Ognjišče.

Leta 2012 ste prišli za župnika na Kopanj, ki je zanimiv že s samo lego, na hribčku, okrog je kraško Radensko polje. Ima pomembno zgodovino, cerkev stoji na prazgodovinskem gradišču. Pri starem stricu Jožefu Prešernu, takratnem župniku na Kopanju, je bil v mladih letih tukaj tudi pesnik France Prešeren.

Staro ustno izročilo pravi, da je Prešeren, fantič, ko je zagledal ta hribček, ki takrat še ni bil z gozdom poraščen, in cerkev, rekel: »Cerkev je, griček je, kje je pa voda?« V mislih je imel Blejsko jezero. Ko so poplave, pa pride tudi voda z Radenskega polja prav do vasi.

Anton Slodnjak je v romanu o Prešernu – Neiztrohnjeno srce – zapisal, da so imeli tukaj še poganske navade: duhovniki in ljudstvo so romali k petim vremenskim jamam (pri Čušperku, na Ilovi gori, pri Dobrepolju, na Slivnici, peta pa v cerkniški fari). Slodnjak je zapisal, da so na škofiji Jožefu Prešernu naročili, naj to razvado odpravi.

Gotovo so bili ljudje nekdaj vraževerni. Še danes celo kakšen izobraženec pravi: »Moram potrpati,« če se ga vpraša po zdravju, in v tem je tudi nekaj vraževernega. Ker je Slodnjak pisal roman ter imel umetniško svobodo, je po svoje opisal blagoslavljanje jam na Radenskem polju. Stari ljudje se spomnijo, da je okoli leta 1948 o kaplanu Prešernu spraševal stare ženice. Da bi pa na škofiji naročili kaplanu Prešernu, naj opravi s to pogansko navado, ni nobenega dokumenta.

Kdaj ste začeli z zbiranjem podatkov?

Ko sem prišel leta 2012 na Kopanj, sem začel iz statusov animarum takoj zbirati podatke o rodbinah. Rekel sem si, da jih bom tudi tu zbiral za posamezne vasi, kmetije, hiše, rodbine. V knjigi

Gospod Janez Kebe podpisuje knjige Cerknško jezero in ljudje ob njem.

je 210 rodovnikov, vključil sem tudi Spodnjo Slivnico – do leta 1964 je namreč spadala pod Kopanj, od takrat naprej pa pod župnijo Grosuplje.

Tukaj gre za manjšo župnijo, kot je v Loški dolini.

Gotovo. Ko je Jožef II. ustanavljal manjše župnije iz velikih, je bilo pravilo, da naj ne bi imeli iz nobene vasi več kot uro hoda do župnijske cerkve. In zato je tu nastala manjša župnija Kopanj, ki se je odcepila od velike šmarske župnije.

» **Kopánjska knjiga je najbolj temeljita med vsemi mojimi knjigami.**«

S Kopánjsko knjigo nadaljujete polihistoriko delo in tudi zanjo je značilna neverjetna količina podatkov. Nam jo lahko na kratko predstavite?

Ta knjiga je najbolj temeljita med vsemi mojimi knjigami. Ima pet poglavij.

V prvem so opisane cerkve in duhovniki. Tako je npr. škof Janez Pogačar leta 1884 opravil vizitacijo župnije, pred tem pa so za oltarjem našli tudi človeške kosti, ki so jih uporabljali pri molitvah za pokojne, čeprav je bilo takrat to že prepovedano. Po končani maši so razgrnili črn prt ter nanj položili lobanjo in druge človeške kosti, nakar so bile molitve za pokojnega. Škof je naročil, da je treba kosti spoštljivo pokopati na pokopališču in da se ne smejo razstavljati pri molitvah za pokojne.

Drugo poglavje je temeljita župnijska kronika od leta 1905 do 2020. V njej je npr. zapisano, kako se je med prvo svetovno vojno slišalo bobnenje topov prav iz Gorice in da je leta 1934 padala do 40 dekagramov težka toča in poškodovala strehe.

V tretjem, najobširnejšem poglavju so predstavljena naselja: Velika Račna, Mala Račna, Čušperk, Predole, Gabrje, Velika Ilova Gora in Spodnja Slivnica. Rodbinski podatki, rodovniki – v tem poglavju je navedenih okrog 8000 oseb. Rodovniki so zelo temeljiti, saj

so zapisani tudi vzroki smrti za dvesto let nazaj. Tako so žene pogosto umirale za poporodno sepso (Kindsbettfieber). Mož se je moral poročiti drugič, tretjič, četrtič. Veliko je bilo tudi jetike. Navedeno je, pod katero gospostvo je spadala določena kmetija in kakšne dajatve so bile takrat.

V četrtem poglavju ste predstavili urbarje.

Najprej je predstavljen najstarejši, tj. urbar graščine Boštanj iz leta 1682. V njem je med drugim zapis o tem, da je podložnik leta 1681 pogorel in mu je graščak za tri leta odpisal davek. Ni bilo vse tako, kot so nas učili. Od cele kmetije so bili davki kar hudi, letno so morali dati dajatve v vrednosti enega para volov. V urbarju župnije Šmarje je za leto 1750, ko je dal oče sinu kmetijo, navedeno, da mu mora sin dati vsak teden dva funta govejega mesa. Že takrat, leta 1765, se prvič dejansko omenja nedeljsko kosilo iz enega kilograma govejega mesa. V urbarju graščine Podsmreka pri Višnji Gori je zapisano tudi, koliko polhov je moral dati podložnik, če jih tisto leto ni bilo, pa denar. Proučil sem tudi urbarialni register desetine od prirastka živali graščine Boštanj od leta 1747 do 1761. Navedeni sta mala pravda in desetina od prašičkov, kozličkov, jagnjet in čebeljih panjev. Nikoli niso navedli deset panjev ali deset prašičkov, vedno devet, tako da so dali desetino le vsako drugo leto. To nam pove, da graščak ni kontroliral podložniških hlevov in čebelnjakov.

Tu so torej ohranjeni mlajši urbarji kot za ožje notranjsko območje, kjer jih imamo že za 15., 16. stoletje (Turjak, Lož, Šteberk, Haasberg ...).

Ja, tu so veliko mlajši, je pa v njih zapisanih veliko podrobnosti, ki jih tam ni. V urbarialnem registru ni navedenih denarnih dajatev, ni tlake, je desetina.

Zanimivo je tudi zadnje, peto poglavje z naslovom Raznoternosti.

Začenjam z babicami pri porodu od leta 1825, ko so prvič zapisali, katera babica je bila pri porodu. Nekatere so bile prisotne pri kar 150 porodih, za babice so bile tudi sosedje. Samo ena pri gradu je bila uradno izprašana babica, ki je imela »izpit«. Potem nadaljujem s tržaškimi in z ljubljanskimi najdenčki. Zanje so dobivali rejniki po tri goldinarje letno do otrokovega osmega leta.

» Ker je Slodnjak pisal roman ter imel umetniško svobodo, je po svoje opisal blagoslavljanje jam na Radenskem polju.«

Potem so bili otroci že pastirji ali pa so kako drugače pomagali pri hiši. Analiziral sem 1714 porok. Zanimivo je, kdaj so se poročali, na kateri dan v tednu. Od leta 1676 do 1946 so se največkrat poročali na ponedeljek.

Leta 2012 je prejel priznanje »12. junij«, ki ga podeljuje Občina Cerknica. (© Valter Leban)

Oklic je moral biti trikrat. Petnajsti dan po prvem oklicu je bil ponedeljek in takrat je bila poroka. Otroci so bili rojeni večinoma eno leto po poroki. So primeri, ko je bila poroka že petnajsti dan po ženini smrti. Na pogrebščini so že iskali novo ženo. Ljudje, ki niso bili na pogrebu, so spraševali o vdovcu: »Ali se je zelo jokal?« Če se je, so rekli: »Kmalu se bo poročil.« Če se pa ni jokal, so sklepali, da se ne bo tako kmalu. Je bilo pa tudi več primerov, ko sta bila ženin in nevesta dvakrat ali trikrat oklicana, vendar poroke ni bilo. Župnik je pripisal: »Se je razderlo.«

Knjiga prinaša tudi stare fotografije.

Na najstarejši fotografiji je poroka dveh bratov, Antona in Jožefa Žitnika s Spodnje Slivnice, z dne 4. februarja 1861. S pomočjo matične knjige sem ugotovil, kdo je bil na sliki priča, saj sta se obe priči podpisali v poročno knjigo v nemški gotici. Brez matičnih knjig tega ne bi mogel ugotoviti. Fotografijo so našli na podstrešju hiše v Čušperku 3, ker je Anton Žitnik leta 1884 kupil to kmetijo. Ženina imata v žepku robček, moški imajo vsi brke. Zanimivo je tudi, kako sta naštimani nevesti. Vsi imajo bele pušeljce. Ne vem točno, iz česa so bili ti pušeljci, kajti poroka je bila februarja.

Na Cerkniškem ni bilo vpisov o babicah pri porodih, o mrliških oglednikih?

Ne, nisem jih zasledil. Župnik jih je tukaj zapisal, čeprav ni bilo formularja. Tu so se ohranili mrliškoogledni listi od leta 1825. Prvi mrliški oglednik je bil kaplanov oče; kaplan je bil namreč pri svojem delu skoraj samostojen. Od leta 1902 so vzroke smrti v mrliškoogledne liste pisali laiki. Večinoma so bili mrliški ogledniki mežnarji, zapisniki pa so do leta 1956. Nekdo je še tega leta (1956) za krče zapisal »notranja vijača«. Pogrebi so bili ob vsaki uri, tudi ob petih zjutraj v poletnem času. Držali so se, da je moralo preteči 48 ur od smrti.

Anton Namre, rojen v Starem trgu pri Ložu, je bil od leta 1864 tudi kaplan na Kopanju.

Bil je zelo sposoben, zelo natančen, nabavil je nov veliki zvon, zanj so zbirali žito tudi koledniki. Ulil ga je ljubljanski zvonar Samassa. Napisal je tudi pesem o kopanjski božjepotni cerkvi.

Od kod vam moč, energija, da se poleg rednega duhovniškega dela lotevate tako obsežnih del?

Delam pozno v noč. Nimam televizije. Tiščati je treba, vztrajati. Tisto, za kar se zavzamem, skušam opraviti po svojih najboljših močeh.

Česa se boste sedaj lotili?

Sedaj se bom malo oddahnil. Potem pa bom mogoče začel pregledovati loško-snežniški urbar iz leta 1669.

Dolenjci so verjetno bolj odprti ljudje, kot smo mi, Notranjci.

Lepo so me sprejeli. Takoj so se organizirali. Ena gospa iz župnijskega sveta sestavi razpored za mesec dni naprej, kam moram iti ob nedeljah na

kosilo. V vsaki vasi pa je gospodinja, ki ima to čez. Kjer imajo kmetijo, jim po kosilu včasih rečem: »Bomo pa pogledali na internetu, koliko so imeli vaši predniki pred 270 leti čebel, prašičkov, ovc in koliko prosa, prediva in kokoši so dajali graščaku.« In se čudijo. Od polovične kmetije (take so v večini) so vsako leto dajali poleg desetine še malo pravdo: 2 mernika prosa, 7 povsem prediva in pol ter pol kokoši, torej vsako drugo leto eno kokoš.

» Tisto, za kar se zavzamem, skušam opraviti po svojih najboljših močeh.«

Vedno znova poudarjate tudi pomen kulturne dediščine, da bi se zavedali korenin.

Ponosni moramo biti na svoje korenine, na prednike. Naši izseljenci so zelo ponosni na rodovnike za 200, 300 let in več, to jim veliko

pomeni. Mladi rod pa tudi marsikdo od starejših sploh ne ve, kako je bilo ime očetu starega očeta. Kot kristjani imamo matične knjige, ki so izredna narodna vrednost. Cerkev je po tridentinskem koncilu okrog leta 1560 ukazala vodenje matičnih knjig. Eni so začeli pisati takoj, drugi malo kasneje. Najstarejše cerkniške matične knjige so zaradi vlage zelo uničene, ker so jih zaradi požarov hranili v cerkvi, starotrške so v veliko boljšem stanju.

Slabo vreme in koronavirusna bolezen sta onemogočila predstavitev knjige, ki jo lahko naročite pri založbi Ognjišče. Obsega 544 strani velikega formata, cena je 21 evrov. Vsi prihodki od knjige so namenjeni humanitarnemu delu Petra Opeke na Madagaskarju.

Gospod Janez Kebe, za opravljeno delo vam čestitamo in želimo, da bi dobilo čim več bralcev.

www.lekarna ljubljana.si Veljavnost od 15. 10. do 23. 11. 2020

ZDRAVO

iz generacije v generacijo

izbrano iz kataloga ugodnosti

VITAMIN C 500 MG
90 TABLET

Prehransko dopolnilo ni nadomestilo za omenjeno ali razpisno prehrano.

redna cena: 13,98 €
cena s Kartico zvestobe

11,18 € + **20% POPUST**

OTROŠKE ZOBNE ŠČETKE SILVER CARE

Otroške zobne ščetke s protibakterijskim delovanjem.

20% popust (popusti za svetle kartice zvestobe)

KLEŠČE ZA MOČNE NOHTE VITRY

Močne pedikurne klešče iz nerjavnega jekla.

redna cena: 26,65 €
cena s Kartico zvestobe

21,30 € + **20% POPUST**

ALOE OLJE, ALOE VERA X2 50 ML

Za posebno nego kože (strijo, brazgotine, znaki staranja, izsušenost, akne), vsebuje hialuronsko kislino iz aloje vere, eterična olja čajevca in sivke, izvleček kamilice ter mandljevo in jojoba olje.

redna cena: 11,91 €
cena s Kartico zvestobe

9,53 € + **20% POPUST**

Za več informacij prelistajte nov **katalog ugodnosti** ali nas pokličite **080 71 17!**

Cene s popustom iz ZDRAVO - kataloga ugodnosti veljajo v anotah Lekarne Ljubljana, specializiranih prodajalnih LI, VIVA (v okviru razpoložljivega asortimana) in v Spletni Lekarni Ljubljana na www.lekarnaljubljana.si izključno ob predložitvi Kartice zvestobe Lekarne Ljubljana ter zahtevanega števila jabolk zvestobe, sicer veljajo redne cene. Slike so simbolične, popusti se ne seštevajo. Ponudba velja od 15. 10. do 23. 11. 2020 oz. do prodaje zaloga.

LEKARNA LJUBLJANA

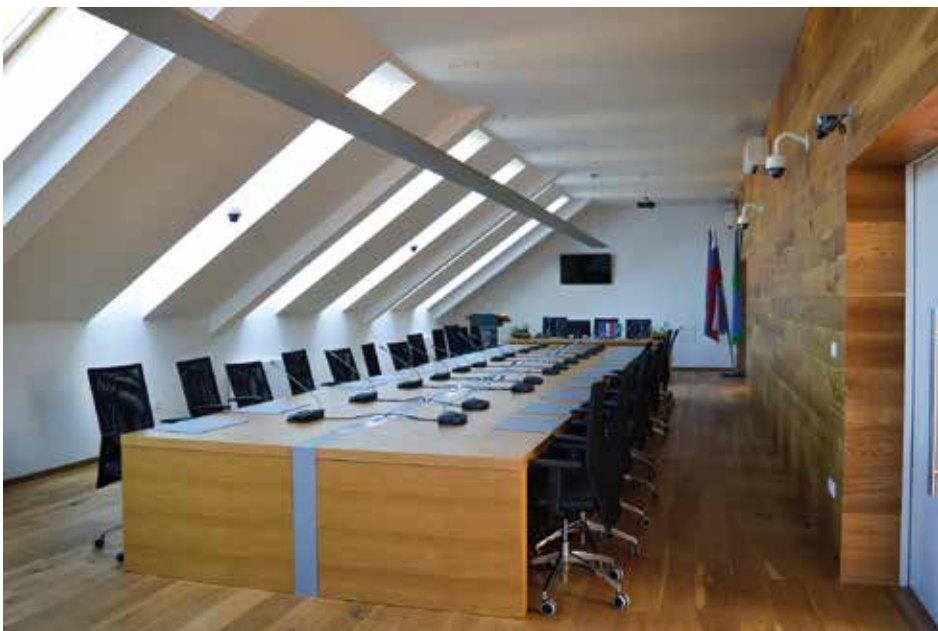

Odgovornost po seji na strani Občine Loška dolina

8. oktobra je potekala 13. redna seja Občinskega sveta Občine Cerknica. Pod strožjimi varnostnimi pogoji, ki jih narekuje skrb vzbujajoča epidemiološka situacija v državi, so svetnice in svetniki obravnavali devet točk dnevnega reda.

V drugi obravnavi je bil sprejet Odlok o pokopališkem redu v občini Cerknica, ki sledi določilom leta 2016 sprejetega Zakona o pogrebni in pokopališki dejavnosti. Po novem zakonu je pogrebna dejavnost zagotavljanja 24-urne dežurne službe obvezna občinska gospodarska javna služba, prevoz, priprava in upepelitev pokojnika ter priprava in izvedba pogreba pa se izvajajo kot tržna dejavnost. Zakon občinam tudi nalaga, da z odlokom predpišejo pokopališki red, v katerem podrobneje določijo izvajanje pogrebne in pokopališke dejavnosti ter tudi obveznost zagotovitve izvajanja 24-urne dežurne službe. Z odlokom je po novem določeno, da je izvajalec 24-dežurne službe na območju občine Javno podjetje Komunala Cerknica, d. o. o.

Na Komunalo Cerknica sta bili neposredno vezani še dve točki dnevnega reda. Direktor **Anton Kranjc** je predstavil letno poročilo za leto 2019, občinski svet pa je v tretji točki odločal tudi o spremembah in dopolnitvah Odloka o ustanovitvi JP Komunala Cerknica, d. o. o., ki ga je potrdil že na juljski seji. Takrat so svetniki Naše Notranjske župana ter direktorja občinske uprave Loške doline in Cerknice pozvali, naj poiščejo rešitev za nastalo situacijo. »Od naše zadnje seje se ni zgodilo praktično nič. Pred dnevi smo po nekonstruktivnem sestanku skupščine in sveta ustanoviteljic od Občine Loška dolina dobili obvestilo po pravni preveritvi dokumenta. In to po enem letu, ko je Občina Cerknica dala jasen znak, da je treba družbeno pogodbo spremeniti v smeri pravičnejše obravnave ustanoviteljic,« je pojasnil župan **Marko Rupar**. Občina Cerknica ima v podjetju 65-odstotni delež, Občina Loška dolina pa 35-odstotnega, imata pa obe enakovredno glasovalno pravico, kar še otežuje prizadevanja Občine Cerknica. Ker Občina Loška dolina v preteklosti ni sprejela Elaboratov za odvajanje in čiščenje komunalne odpadne vode in ni subvencionirala primanjkljaja iz občinskega proračuna je od leta 2013 do 2019 nastal dolg v višini 221.000 evrov. V Družbeni pogodbi je zapisano, da »posamezna občina ustanoviteljica krije izgubo za dejavnosti gospodarskih javnih služb na območju, kjer je izguba nastala. Izguba se prvenstveno pokriva iz dobička na tržnih dejavnostih.« Večina tržne dejavnosti JP Komunale Cerknica je vezana ravno na izvajanje

storitev za Občino Cerknica. »Izčrpanja podjetja ne smemo več dovoliti,« je bil jasen župan. Kot je pojasnila direktorica občinske uprave Občine Cerknica **Irena Zalar**, je sprememba odloka prava pot za doseg pravičnejšega odnosa v skupnem podjetju. Pri spremembi 23. člena je ključno, da bi se bilančni dobiček ali izguba delila v razmerju poslovnih deležev. Sprememba predvideva še, da če občina ustanoviteljica v roku treh mesecev po sprejemu letnega poročila ne potrdi novih cen gospodarskih javnih služb oziroma elaboratov, ki vključujejo razliko med potrjeno in obračunsko lastno ceno storitve javne službe, občina krije izgubo na posamezni gospodarski javni službi iz proračuna. Cerkniški župan pa zaradi nekorektnih odnosov in manipulacij vse resneje razmišlja tudi o razdružitvi.

Letno poročilo je predstavila tudi direktorica Zdravstvenega doma (ZD) dr. Božidarja Lavriča Cerknica **Olga Doles**. Župan Marko Rupar je pohvalil delovanje javnega zavoda ZD Cerknica in pobudo, ki je bila rešena s pomočjo Občine Cerknica, da se zagotovi dve kadrovske stanovanji za zdravnike. Občina pa ima namen tudi v prihodnjem letu zagotoviti še vsaj eno kadrovske stanovanje. Kot je poudarila Olga Doles, je dejstvo, da je največji in najbolj pereč problem v letu 2020 in tudi za naprej kadrovska podhranjenost z družinskimi zdravniki, s katerim se soočajo zdravstveni domovi po vsej državi, zato je pomoč občine več kot dobrodošla. Sicer pa zdravstveni dom poskuša problem reševati tudi z raznimi razpisi prek Zavoda za zaposlovanje in Zdravniške zbornice, iščejo pa tudi zdravnike brez specializacije in iz tujine.

Predstavnika regijskega štaba na obisku

27. oktobra sta cerkniško občinsko upravo obiskala predstavnika Regijskega štaba Civilne zaščite za Notranjsko Aleš Klemenc in Mojca Ferjančič Podbregar. Sestala sta se z županom Občine Cerknica Markom Ruparjem, direktorico občinske uprave Občine Cerknica Ireno Zalar, poveljnikom Občinskega štaba Civilne zaščite (CZ) Cerknica Matjažem Knapom in direktorico DEOS, Centra starejših Cerknica, Biserko Levačič Nelec.

Sestanek je bil namenjen predstavitvi dejavnosti, s katerimi različne službe tako na občinski kot regijski ravni prispevajo k obvladovanju epidemije. Kot je poudaril Aleš Klemenc, je sodelovanje med občinami in regijskim štabom zgledno, zagotovil pa je tudi nadaljnjo pomoč in podporo lokalnim skupnostim.

Župan in poveljnik CZ Cerknica sta predstavila nedavne dejavnosti cerkniškega občinskega štaba, ki je vsem občanom za vprašanja, povezana z epidemijo, in pomoč na voljo na telefonski številki 01 709 06 32 ali elektronskem naslovu corona@cerknica.si. Poleg sodobnih tehnologij obveščanja je CZ Cerknica z občani stopila v stik tudi z letakom z napotki ter pozivom za uporabo mobilne aplikacije #OstaniZdrav. Zbranih informacij so se po besedah župana Marka Ruparja razveselili predvsem starejši občani, ki lahko še vedno uporabljajo pomoč na domu in brezplačne prevoze Zavoda Sopotniki. Potrdil je, da sta v teh razmerah ključna dobra informiranost in spoštovanje ukrepov. Ob tem je pohvalil tudi zgledno ravnanje nekaterih

NALEZIMO SE DOBRIH NAVAD

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Pomagajte zajezi širjenje novega koronavirusa.

#OstaniZdrav
Aplikacija za varovanje zdravja in življenja ljudi

Prenesite mobilno aplikacijo #OstaniZdrav še danes in pomagajte zajezi širjenje novega koronavirusa. Z uporabo aplikacije pomagajte zdravstvenim delavcem, da vas lahko hitro obvestijo, če ste bili v stiku z okuženim. Tako boste lahko zaščitili sebe in druge.

Ob uporabi aplikacije #OstaniZdrav boste ves čas ostali anonimni. Če pridete v tvegan stik z okuženim, vas aplikacija o tem obvesti in vam da jasna navodila, kako ravnati. Ne razkrije niti imena niti kraja srečanja.

Imam izbiro. Ravnam odgovorno.

Naložite si #OstaniZdrav še danes.

www.gov.si/ostanizdrav 080 17 87

večjih podjetij v občini, ki naj bi se na nove razmere zelo dobro organizacijsko pripravila.

Poveljnik CZ Cerknica Matjaž Knap je povedal, da štab večjih težav pri organizaciji nima. Vesel je, da se lahko še vedno zanesejo na pomoč prostovoljcev, ki so se odzvali že v času prvega vala okužb, pa tudi članov gasilskih društev, ki dobro obvladujejo teren in poznajo potrebe krajanov. Na vprašanje Aleša Klemenca, ali imajo težave s kršitvami omejitve gibanja od 21.00 do 6.00, pa je odgovoril, da policisti kršitev ne zaznavajo in da se občani držijo ukrepov. Ob težavah pa je prednost cerkniškega štaba hitra odzivnost deležnikov. Temu je pritrčila tudi Biserka Levačič Nelec in zbrani predstavila načrt ravnanja v domu v času epidemije. V centru se držijo ukrepov, kot so odpoved nenujnih pregledov, prepoved obiskov, stalno razkuževanje prostorov, organizacija sivih in rdečih con, uporaba hitrih testov, ki naj bi pripomogli k varnosti njihovih stanovalcev.

Občinsko obveščanje in ukrepi

Župan Občine Cerknica **Marko Rupar** je ob posvetovanju s poveljnikom Občinskega štaba Civilne zaščite (CZ) Cerknica **Matjažem Knapom** v skladu z usmeritvami poveljnika Civilne zaščite RS **Srečka Šestana** in z zakonskimi možnostmi že pred razglasitvijo epidemije sprejel ukrep, ki je takrat veljal za rdeče obarvane regije. Odločil se je, da prepove vse kulturne, športne in druge prireditve na območju občine Cerknica. Hkrati je pozval občanke in občane, da preložijo praznovanja obletnic, rojstnih dni, piknike, se ne družijo na zasebnih zabavah in spoštujejo veljavne ukrepe.

Ob slabšanju stanja v državi in velikanskem naraščanju števila okuženih je morala Vlada RS 18. oktobra za mesec dni razglasiti epidemijo in sprejeti strožje ukrepe, o katerih dnevno obveščajo tudi na občinski spletni strani www.cerknica.si, aplikaciji Občina Cerknica in Facebook strani e-občina Cerknica.

Občinska uprava je 19. oktobra, ko je v veljavo stopil odlok o razglasitvi epidemije covid-19, za stranke zaprla vrata občinske hiše. Občane vabijo, da z občinsko upravo komunicirajo po telefonu (01 70 90 610) ali elektronski pošti (info@cerknica.si). Istočasno je župan izdal tudi ukrep, povezan z izvajanjem športnih programov v občini Cerknica, s katerim je prepovedal športno rekreativno vadbo skupaj s prostočasno športno vzgojo otrok in mladine v vseh športnih objektih v lasti Občine Cerknica. Določbe odloka, ki so dovoljevale vadbo registriranim športnikom, je moral zaradi novo sprejetih vladnih ukrepov kmalu zaostri. Tako so do nadaljnjega zaprti vsi športni objekti, brez izjem, in jih smejo uporabljati samo šole v okviru rednega pouka. 19. oktobra je župan aktiviral tudi Občinski štab CZ Cerknica in Občinski načrt zaščite in reševanja občine Cerknica ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh zaradi covid-19. Občinski štab je od 23. oktobra občankam in občanom občine Cerknica znova na voljo prek klicnega centra. Ker se občinska uprava Občine Cerknica zaveda, da do pomoči težko pride zlasti starejša populacija, so 23. oktobra vsa gospodinjstva po pošti prejela letak s ključnimi informacijami in napotki. »Odgovorno ravnanje je ključno. Ne preostane nam nič drugega, kot da striktno upoštevamo ukrepe; v prvi vrsti osnovne, higienske, v drugi pa tiste, ki nam jih predpiše Vlada RS,« je jasen župan Rupar. ■

Nov asfalt v središču Cerknice

V oktobru je v središču Cerknice potekala preplastitev cestišča na odseku od Debelega bara do mostu čez Cerkniščico. Projekt vodi Direkcija za infrastrukturo (DRSI) v okviru rednega vzdrževanja. Občina Cerknica pa je v sklopu preplastitve poskrbela za financiranje zamenjave pokrovov kanalizacijskih jaškov.

Občina Cerknica z DRSI zgledno sodeluje, saj je bilo letos na območju občine načrtovanih kar nekaj del na državnih cestah. Obnovili in razširili so most in cestišče v Martinjaku, med Uncem in Ivanjim selom so sanirali brežino ter preplastili cestišče na Bloški Polici v smeri Nove vasi, na Uncu pa od odseka za Postojno do središča vasi. ■

Rekonstrukcija vodovodnega vozlišča

Občina Cerknica vsako leto namenja sredstva obnovi dotrajanih vodovodnih omrežij. Javno podjetje Komunala Cerknica, d. o. o., je bilo izvajalec rekonstrukcije glavnega vodovodnega vozlišča za celotno naselje Rakek. Pred tedni je poskrbelo za ureditev vodovodnega jaška s prevezavo glavnih vodovodnih linij. V naslednjem letu pa bo izvedena še zamenjava strojnega dela v tamkajšnjem vodohranu.

Sredstva za naložbo bo priskrbelo Občina Cerknica iz občinskega proračuna. Skupna vrednost del znaša 140.000 evrov; prvi del projekta bo stal 80.000 evrov, drugi pa 60.000 evrov. ■

© Samo Mlinar

Hišni ljubljenci – radost in odgovornost

Zavedanje o pozitivnem vplivu živali na številna področja človekovega življenja se iz leta v leto krepi. Raziskave, opravljene v bolnišnicah, zavodih, domovih za starejše, šolah in vrtcih, kažejo, da lahko denimo psi odločilno pripomorejo k napredku posameznikov. A hišni ljubljenci niso samo radost, zahtevajo tudi ustrezno oskrbo. Ena mačka lahko ima v samo petih letih tudi 20.000 potomcev.

Tačke pomagačke

Branka Hobič, ki prihaja iz Grahovega, je ena izmed ustanoviteljev slovenskega društva za terapijo s pomočjo psov Tačke pomagačke. Društvo deluje že od leta 2007. »Skupaj s svojimi psi člani društva kot prostovoljci obiskujemo različne ustanove,« mi pove. »Bila sem prostovoljka v Univerzitetnem rehabilitacijskem inštitutu Soča, Mladinskem klimatskem zdravilišču Rakitna, različnih domovih za ostarele, v osnovnih šolah,« nadaljuje sogovornica. Srečala se je oziroma se še srečuje z otroki s posebnimi potrebami, s posamezniki po poškodbah, z onkološkimi in dementnimi bolniki, oslabelimi, s pacienti z nevrološkimi in degenerativnimi obolenji. Naštevanje, kje vse je sama ugotovila napredek terapije s pomočjo psa, se kar ne neha: »Že sam dotik je zelo pomemben, kužek pripomore tudi k navezovanju socialnih kontaktov, znižuje krvni tlak, pomaga pri ravnotežju, drži telesa, samostojnosti pri osebnih opravilih, oblačenju, priklicu spomina, deluje kot motivacija ... Psi znajo celo nakazati rakaste celice, prebrala pa sem, da jih bodo uporabljali tudi za prepoznavo covid bolnikov; obolelemu se namreč spremeni vonj.«

Delo prostovoljca in njegovega psa poteka v sodelovanju z različnimi strokovnjaki. »Vse delo poteka tako, da ga načrtuje strokovni delavec ustanove: učitelj, delovni terapevt, fizioterapevt, psiholog ... Delo je načrtovano tako, da če denimo ostareli počese psa, krepiti ramenski obroč in pincetni prijem. In če nadalje kužka nagradi s priboljškom, ki ga vzame iz torbice, ki se odpre z zadrigo, nato iz takšne, ki se odpre z gumbi, pa še iz takšne, ki se odpre na ježke, potem že marsikaj naredi zase,« mi razloži sogovornica. Priljubljeno je tudi branje psom. »Ta dejavnost poteka tudi v Cerknici v okviru Večgeneracijskega družinskega centra in je pri otrocih priljubljena zato, ker kuža poslušna in ne popravlja in kritizira. Prostovoljec je zraven toliko, da če se otrok zmoti, reče: »Veš, tega pa on ni razumel.« In na koncu prostovoljec reče: »Kuža bi rad, da mu na kratko poveš, kaj si prebral.« Pomemben pa je tudi sam dotik: otrok ves čas kužka tudi boža,« predstavi delo z najmlajšimi sogovornica.

Branka Hobič mi pove, da je njeno delo lepo, a tudi čustveno naporno. »Na začetku smo imeli v Tačkah pomagačkah tudi zajčka, ki je pomagal bolnikom; bolj tistim, ki se poslavljajo življenja – paliativna oskrba. Spomnim se gospe, ki je bila res na koncu moči, pa smo ji položili zajčka na prsni koš. Dvignila je roko in ga pobožala, začutila ga je,« mi zaupa. Iz številnih let

Veterinarja Boštjan Kranjc in Ina Anzeljc

prostovoljstva pa jo vedno znova navda z radostjo, ko se spomni, kako je po dveh mesecih skupaj s svojim psičkom Gustavom ponovno obiskala dom za ostarele na Vrhnikih. Ko je vstopila v avlo, je neka gospa z oddelka za dementne bolnike veselo zakričala: »Ooo, Gustav, ja kje pa si bil? Te že dolgo nisem videla.« Branka pa je rekla: »Ja kaj pa jaz?« In gospa je odgovorila: »Vas pa prvič vidim.«

» Anzeljčeva in Kranjc opozorita, da čistokrven pes brez rodovnika ne obstaja.«

Obvezna cepljenja

Vsi psi, ki delujejo kot terapevtski, morajo biti zdravi in pri veterinarju obvezno pregledani dvakrat na leto, mi še pove Branka Hobič. »So pa za vsakega psa obvezni čipiranje, cepljenje proti steklini in registracija v Centralni register psov,« pove **Ina Anzeljc**, dr. vet. med., z Veterinarske postaje Cerknica. »Priporočamo pa še kombinirano cepljenje mladiča in pozneje odraslega psa pred pasjo kugo, hepatitisom, leptospirozo, kužnim kašljem in parvovirozo,« doda **Boštjan Kranjc**, dr. vet. med., prav tako zaposlen na Veterinarski postaji v Cerknici. »Večina veterinarjev priporoča najmanj tri cepljenja v štiritedenskih intervalih, začeni pri šestih do osmih tednih,« nadaljuje sogovornik. Cepljenje se priporoča tudi pri mačkah: »Cepivo proti kužnim boleznim vsebuje oslabljen virus mačje kuge, calicivirus in herpesvirus. Prvo cepljenje se priporoča v osmem tednu starosti, zadnje dozo mora mladič prejeti v 14.–16. tednu starosti. Starejše mačke cepimo dvakrat v razmiku enega meseca. Vse mačke nato ponovno cepimo čez eno leto in cepljenje nato obnavljamo na tri leta,« razloži Anzeljčeva.

Tako pri mačkah kot pri psih je nujna zaščita proti parazitom. Ina Anzeljc apliciranje sredstev proti notranjim

in zunanjim zajedavcem šteje poleg sterilizacije/kastracije in cepljenja v osnovno skrb za mačko.

Boštjan Kranjc nadalje opozori na Zakon o zaščiti živali, ki v 11. členu pravi, da mora skrbnik hišne živali z osamitvijo, kontracepcijo, sterilizacijo ali kastracijo živali preprečiti rojstvo nezaželenih živali oziroma tistih živali, ki jim ne more ali noče zagotoviti oskrbe, določene z omenjenim zakonom, zato priporoča tudi kastracijo oziroma sterilizacijo psov pa tudi mačk. Pozitivni vplivi sterilizacije oz. kastracije so številni, Kranjc jih našteje le nekaj: »Zmanjšuje število neželenih mladičev, tveganje za pojav raka na mlečni žlezi, preprečuje pojav raka na jajčnikih in maternici, preprečuje pojav gnojnega vnetja maternice ...« Anzeljčeva sogovornika dopolni: »Podobni pozitivni učinki so pri sterilizaciji oziroma kastraciji mačk. Po nekaterih podatkih ima ena nesterilizirana mačka lahko v samo petih letih tudi 20.000 potomcev, mačke so namreč lahko spolno aktivne že pri štirih mesecih. Sterilizirane samice neželenih legel mladičev ne bodo mogle imeti; maček oziroma mačka bo tudi manj teritorialna, manj bo hodila okoli, kar zmanjšuje tveganje za nesreče.« Sogovornika slabosti v sterilizaciji/kastraciji ne vidita, razen tveganja za težave po ali med posegom. »A to je rutinska operacija in tveganje za težave je majhno. Približno dvoidstotno,« pove Kranjc. Tako Anzeljčeva kot Kranjc pa izpostavljata, da mit, da sterilizirane lovske psičke ne »delajo« več oziroma da sterilizirane/kastrirane mačke ne lovijo miši, ne velja.

Bolezni se prenašajo tudi z ugrizi

»To, da je mačka samo v hiši, torej notranja, ni zaščita pred boleznimi,« pove Kranjc. »Cepljenje se priporoča pri vseh mačkah. Tudi izključno notranje mačke se lahko okužijo. Virus so zelo obstojni in jih lahko prinesemo v stanovanje ljudje, recimo na oblekah in čevljih, lahko pa tudi drug muc,« doda sogovornica. »Splošno mišljenje je, da mačkov ni treba kastrirati, ker ne bodo prinesli mladičev domov. A če imamo torej doma sterilizirano muco in nekastriranega mačka, lahko naša muca, četudi je samo notranja, zbolijo za virusom FIV oziroma mačjim AIDSOM,« nato potrjuje Kranjc. »Ta virus se ne prenaša le pri razmnoževanju, kot bi lahko zmotno menili, ampak tudi s slino, ugrizi ... Proti mačjemu AIDSU cepivo ni na voljo, velik del preventive pred okužbo z virusom FIV sicer res predstavlja kastracija oz. sterilizacija mačk, a naša muca vseeno lahko zbolijo,« doda Kranjc. Niso pa bolezni edino, kar preti mačkam. »V poletnih mesecih so številne poškodbe mačk med košnjo. Muca se preprosto skriva v travo. Kar je najhuje, je to, da zaradi poškodb običajno ne more priti domov; lahko

Za vsakega psa so obvezni čipiranje, cepljenje proti steklini in registracija v Centralni register psov.

pride šele po dveh dneh,« razloži Boštjan Kranjc. Priporoča, da muce v poletnih mesecih še bolj pazimo kot sicer, najbolje je, da so v času košnje doma, apelira pa tudi na kosce, naj bodo previdni, kolikor je le mogoče.

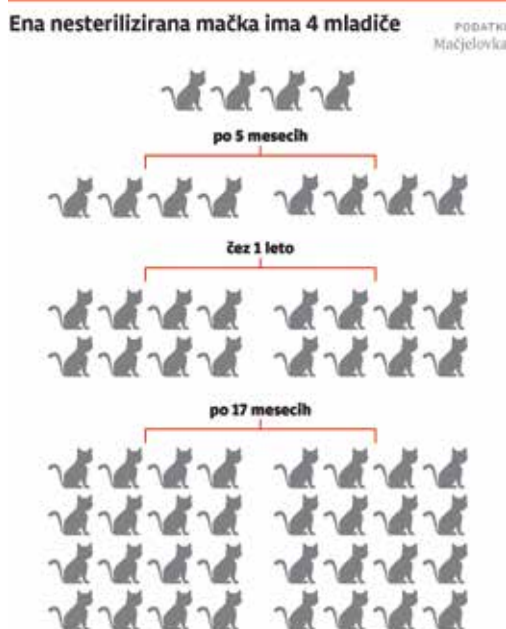
Čistokrven pes brez rodovnika ne obstaja

Anzeljčeva in Kranjc me opozorita na to, da čistokrven pes brez rodovnika ne obstaja. »To je treba poudariti, ker gre za izkoriščanje nevednosti. Ljudje pravijo: imamo čistokrvenega maltežančka brez rodovnika. To ni mogoče,« pove Kranjc. Sogovornika nadaljujeta, da je rodovnik zagotovilo, da so bili pri veterinarju opravljene vzrejne pregled in vsi zdravstveni testi, ki so določeni za posamezno vrsto in pasmo. »Marsikdaj se prodajalci psov izgovarjajo, da njihov čistokrveni pes nima rodovnika, ker je pridobitev tega draga, a največkrat je razlog, da mladiček nima rodovnika – posebej, če ga starša imata – da leglo ne izpolnjuje pogojev za pridobitev ali pa vzreditelj ni opravil potrebnih testov, s katerimi bi potrdil vse potrebno,« zaključita. Branka Hobič glede tega doda: »Veterinarji psa, z ozirom na

zahtevo vzrejnih komisij pri Kinološki zvezi Slovenije (KZS), kjer vodijo register vseh rodovniških psov, le veterinarsko pregledajo, vzrejno oceno z vsemi dokazili, da je pes zdrav, da ima popolno zobovje, da v celoti ustreza v vseh pogledih pasmi, pa izda Kinološka zveza Slovenije. Za različne pasme psov imajo vzrejne komisije pri KZS različne zahteve – z ozirom na prirojene in pridobljene hibe, ki se genetsko dominantno prenašajo naprej.«

V odgovorno skrb za naše ljubljence pa zagotovo lahko uvrstimo tudi pobiranje njihovih iztrebkov. Občina Cerknica to spodbuja s postavljanjem košev za pasje iztrebke, pobiranje teh pa nalaga tudi v Odloku o javnem redu in miru v občini Cerknica.

»Mit, da sterilizirane lovske psičke ne »delajo« več oziroma da sterilizirane/kastrirane mačke ne lovijo miši, ne velja.«

Vir: www.dnevnik.si

Avtorica: **Maruša Opeka**

Priznanji TZS Drvošču in Selščku

Urejeno in gostoljubno okolje je pogoj za uspešen razvoj turizma, je sporočilo projekta *Moja dežela – lepa in gostoljubna*, ki je v domeni Turistične zveze Slovenije (TZS). Gre za tekmovanje slovenskih mest in krajev na področju urejanja prostora, okolja in gostoljubnosti. Letos so se v različnih kategorijah za priznanje potegovali tudi Cerknica, Selšček in pa tematska pot Drvošec.

Komisija TZS je konec avgusta odprto Tematsko pot Drvošec prepoznala kot najbolj izstopajočo v državi in jo v kategoriji naj tematska pot leta 2020 uvrstila na prvo mesto. Nagrade so v Notranjskem regijskem parku (NRP) zelo veseli: »Potrjuje, da gremo z našim delom v pravo smer – to nam je potrdila stroka in to potrjujejo obiskovalci, ki se vsakodnevno radi sprehodijo po tej sproščujoči poti čudovitih razgledov, sredi neokrnjene narave Cerkniškega jezera,« je prepričana **Eva Kobe** iz NRP. Park je pot postavil s finančno pomočjo dveh projektov – LIFE Stržen in Kras.Re.Vita (sofinanciran s strani EU iz Evropskega sklada za regionalni razvoj

Drvošec je naj tematska pot leta 2020. (© Janja Mihelčič)

in Republike Slovenije). Ureditev poti so jim omogočili še Agrarna skupnost Dolenje Jezero in zasebni lastniki parcel. Del sredstev so prispevali tudi Občina Cerknica in nekatera lokalna podjetja (Elgoline, ebm-papst, Alpod). Notranjski park se zahvaljuje vztrajnim delavcem podjetja Proform, ki so izdelali in postavili vse, kar je na poti iz lesa, srčna hvala marljivim terenskim delavcem, ki so pot naredili, jo sto in stokrat očistili, pokosili, porezali drevje in podrast ob njej. Zahvala gre še oblikovalcem, arhitektom, ustvarjalcem vizualne podobe naše poti. »Hvala tudi obiskovalcem, ki nam dnevno sporočate, kako uživate na tej poti. Hvala tudi vsem za kritične besede, zaradi katerih smo in še bomo naredili mnogo izboljšave,« še poudari Eva Kobe.

Posebnega priznanja s strani TZS v kategoriji vaško jedro pa je bil deležen Selšček. »Selščka ni mogoče meriti z običajnimi vatli ocenjevanja urejenosti zgodovinskih jeder, ki sloni na ohranjenosti arhitekture, evropskih

pričakovanih in sredstvih. Tu ljudje delajo zase, s svojimi sredstvi uresničujejo, kar jih navdihuje in kar potrebujejo, a rezultati in energije so tako zanimivi, da se ustaviš,« je med drugim zapisala komisija v obrazložitvi priznanja. Selšček je bil prepoznan kot urejena vas s povezanimi in složnimi prebivalci, ki sodelujejo pri pripravi različnih družabnih prireditev in najrazličnejših projektov ohranjanja naravne in kulturne dediščine. Selšček ima svoj znak in zastavo, središče vasi privabi z vaško pipo in kipom Maksima Gasparija, vsaka hiša ima na svojem pročelju stekleno tablo z motivom Gasparijeve razglednice, s hišno številko in hišnim imenom. Gasparijeve narodne jaslice v naravni velikosti v mesecu decembru privabijo obiskovalce. Čez vse leto organizirajo vrsto dogodkov – Gasparijev nočni pohod na Špičko ob prvi polni luni v letu, kresovanje, julijska košnja po starem, Sevski Potecini, tradicionalne pustne maske, ki so jih obudili pred leti, pa zdaj vsako leto na pustni torek preganjajo zimo. »Posebna energija, ki jo začutiš v naravi okoli in v Selščku, ter energija, ki jo imajo ljudje v tej vasi, me vedno pozitivno navdihnejo. V teh letih smo skupaj veliko naredili, predvsem smo gradili na prepoznavnosti Selščka kot Gasparijeve rojstne vasi. Nekateri stvari so edinstvene v Sloveniji. Tudi sam sem vesel in ponosen na to posebno priznanje in želim, da bi v prihodnje še kaj lepega ustvarili,« je prejem priznanja komentiral **Robert Kužnik**, ki sodeluje pri projektih v vasi Selšček.

Gasparijeve jaslice v božičnem času v Selščku privabijo številne obiskovalce. (© Ljubo Vukelič)

Zaradi razmer podelitve priznanj ni bilo mogoče izpeljati v živo. Dobitnike priznanj so organizatorji akcije razkrili kar v oddaji *Moja dežela – lepa in gostoljubna*, ki jo je prenašala televizijska hiša Planet TV.

Avtorica: **Urša Blejc** Fotografija: **osebni arhiv**

Korona kot priložnost za kmete?

V času epidemije se je povečalo povpraševanje po lokalnih proizvodih. Ervin Andrejčič s Špilarjevega mlina pravi, da so mu zaloge zaradi tega hitreje pošle. Pridelava žit zahteva načrtovanje vsaj dve leti vnaprej, zato se je na nove okoliščine težko hitro odzvati.

Kot je povedal Andrejčič, pa nekaj možnosti vseeno je. Spodbuja jih tudi projekt Z roko v roki do kakovostne prehrane, ki ga skupaj s še tremi lokalnimi akcijskimi skupinami (LAS) izvaja LAS Notranjska in je sofinanciran iz sredstev Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja.

Pridelava in predelava žit sta poleg živinoreje in strojnih uslug najpomembnejši dejavnosti Ervina Andrejčiča. »Stremimo k temu, da 90 odstotkov žit pridelamo sami, odkupujemo le, kar nam zmanjka. Kar odkupujemo, odkupujemo od lokalnih kmetov. Zato nimamo velikih količin, smo bolj butični.« Kot pravi, je povpraševanje v času epidemije koronavirusa res presegló ponudbo. »Trije smo delali po cele dneve in imeli smo čakalno vrsto, ker naročil nismo sproti dohajali. Trgovine so bile manj dostopne in ljudje so bolj iskali lokalno ponudbo. Resda v trgovini dobijo vse naenkrat, tukaj pa moramo k nekemu po moko, drugemu po meso, tretjemu po zelenjavo in verjamem, da se to vsem ne da.« Kljub dobri sezoni pa ni prepričan, ali se bo trend obdržal ali ne, saj je že maja povpraševanje spet upadlo, poleti ga je bilo razumljivo manj. Prekmalu je ocenjevati, kako bodo uspešni jesenski meseci.

Potrebno je načrtovanje

Je vseeno povečal pridelavo? »Ni tako enostavno. Zemlja ni kot krave, ki jih pomolže vsak dan, treba je dolgoročno načrtovati. Kar bomo posejali jeseni leta 2020, bomo želi naslednje leto, mleti pa še leto pozneje. Tako da bomo to jedli aprila 2022. Težko si torej pripravljen na dogodke, kot je epidemija. Sicer se trudim vsako leto povečati pridelavo, a vsaka njiva v kraškem svetu ni primerna za obdelavo, kot ekološki kmet pa moram upoštevati še kolobarjenje. Prepričati druge kmete, da bi sejali, kar bi potem jaz odkupil, pa je tudi proces, ki se ne odvija tako na hitro,« razlaga ovire na poti do hitrega povečanja pridelave.

Ob sodelovanju je lažje

Izdelki, ki jih je še imel na zalogi, so mu omogočili sodelovanje s podjetjem Loa, d. o. o., ki je tudi vključeno v projekt Z roko v roki do kakovostne prehrane in dostavlja kmetijske pridelke različnih lokalnih ponudnikov po domovih in tudi šolam. S šolami Ervin Andrejčič do sedaj ni sodeloval, a pričakuje, da bo lahko v prihodnje. »Tu je treba imeti malo bolj konstantno ponudbo in večje količine.« Prav sodelovanje s podjetjem Loa in na ta način povezovanje z drugimi ponudniki, ki ga omenjeni projekt spodbuja, bosta nekoliko prispevala k premagovanju teh ovir.

Mehanizacijo, mlin, kombajn, sušilnico že ima, kar mu omogoča žetev, luščenje pira, predelavo in mletje. Bi pa

lahko tudi drugim, ki imajo zgolj manjšo njivo in so jo pripravljeno obdelati, omogočil, da pridejo do svoje moke.

In prihodnost?

Zdaj je Ervin Andrejčič v službi in je kmetija njegova popoldanska dejavnost. Še vedno okleva pred odločitvijo, ali bi se temu lahko popolnoma posvetil ali ne. Če bi še več ljudi spoznalo resnično vrednost lokalno pridelane hrane, bi mu to gotovo olajšalo odločitev. Tisti, ki pri njem kupujejo moko, pa to že vedo. »Cene imam višje kot v trgovini. Nekateri si tega ne morejo privoščiti, nekateri si lahko, a si ne. Moje stranke vedo, kaj dobijo, ker me poznajo in tudi vidijo, kje raste moja pšenica,« zaključí Andrejčič.

VAREN POGLED NA SVET

- VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU •
- AKTUALNO • OCENA TVEGANJA ZA COVID-19 • AKTUALNO
- USPOSABLJANJE •
- MERITVE V DELOVNEM OKOLJU •
- POŽARNO VARSTVO •
- IZDELAVA VARNOSTNIH NAČRTOV ZA GRADNJO STANOVANJSKIH IN DRUGIH OBJEKTOV •
- KOORDINACIJA NA GRADBIŠČU •

lentus

CESTA 4. MAJA 51 TEL: 0590-51-200
1380 CERKNICA GSM: 041-901-508
EINSPIELERJEVA 6 INFO@LENTUS.SI
1000 LJUBLJANA WWW.LENTUS.SI

Težki časi za gostince

Letos ni gospodarske dejavnosti, na katero ne bi vplivala epidemija novega koronavirusa. Ena izmed najbolj prizadetih je zagotovo turistična dejavnost, kamor spada tudi gostinstvo.

V občini Cerknica je po podatkih iz poslovnega registra registriranih 33 poslovnih objektov področja gostinske dejavnosti; enajst je registriranih za dejavnost restavracij in gostiln, deset za strežbo pijač, šest za priložnostno pripravo in dostavo jedi, štirje kot okrepčevalnice, en objekt je registriran kot slaščičarna, še eden pa kot začasni gostinski obrat.

In če so gostinci lahko čez poletje ob nekaterih zaostrenih ukrepih vsaj približno nemoteno delovali, je jesen ponovno prinesla strožje ukrepe in zapiranja. Zadnji teden v mesecu oktobru celo ponovno popolno zaprtje. Vlada je pustila le možnosti osebnega prevzema hrane in dostave. »To nam prav veliko ne bo pomagalo,« razmišlja **Srečko Gruden**, lastnik Gostilne Glaž'k, ki ima gostinsko dejavnost registrirano že 31 let, je pa tudi predsednik gostinske sekcije pri Območni obrtni zbornici Cerknica. »S takšno situacijo se v vseh letih delovanja še nisem srečal in prepričan sem, da tudi drugi gostinci ne,« pove, »morda je bilo par slabih mesecev, tik preden je razpadla Jugoslavija, ampak smo lahko preživel.« Kljub manjšemu

zaslužku pa so obratovalni stroški po oceni Grudna pravzaprav enaki. S tem se strinja tudi **Sonja Klančar**, zadnja tri leta najemnica Brunarice pri Sončku v Begunjah. »Lokal je zaprt, obratovalni stroški pa morda le za dobrih deset odstotkov nižji, kot so ob rednem delovanju,« pojasni sogovornica.

Nejasna prihodnost

Tudi Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije je na Vlado RS konec oktobra naslovila pismo, v katerem gostinci zahtevajo, da bi delavci, ki so na čakanju, prejeli 100-odstotno nadomestilo, ne 80-odstotnega. Prav tako želijo, da posamezne ukrepe vlada tudi časovno opredeli, da bi gostinci vsaj okvirno vedeli, kaj jih čaka v bližnji prihodnosti. Sekcija sicer pozdravlja ukrep turističnih bonov, vendar pa veliko gostincem, še posebej tistim, ki ne obratujejo v krajih z razvitimi turističnimi zmogljivostmi, ukrep ni pomagal.

» Gostinci predvidevajo, da izvor okužb niso bili dnevni bari in gostilne, ampak prej zasebne zabave.«

V krajih, kjer ni porabljenih veliko turističnih bonov, so nekateri gostinci na robu preživetja, ogrožena so delovna mesta. Sekcija je zato že predlagala dodatne ukrepe za pomoč najbolj prizadetim gostincem. Pripombe je poslala tudi resornim ministrstvom in Nacionalnemu inštitutu za javno zdravje.

Da je stanje alarmantno, potrđita oba sogovornika. »Trenutno o odpusčanju ne razmišljam, saj mi lahko ob

ponovnem odprtju lokala to predstavlja kadrovska stisko,« je pojasnila Sonja Klančar, ki nadaljuje, da so imeli ravno v času prvega vala veliko naložbo. Po 20 letih so želeli v sklopu bara gostom ponuditi tudi igranje tenisa v Begunjah. Zaposleni pri Srečku Grudnu za zdaj ostajajo doma na čakanju. »Če pa se bo epidemija nadaljevala in se bodo ukrepi še zaostrovali, potem bom dobro razmislil, kako bomo delali naprej,« doda.

» Sogovorniki se strinjajo, da je stanje v gostinstvu alarmantno.«

Že peti paket ukrepov v letu 2020

Sicer je Vlada RS 15. oktobra potrdila še peti paket ukrepov, ki v ospredje postavlja zaščito delovnih mest, skrb za starejše in preprečevanje širjenja okužb s covid-19. Zajema ukrepe na področju zdravstva, dela, socialnega varstva, gospodarstva, vzgoje in izobraževanja, izvrševanja kazenskih sankcij in pravosodja, kmetijstva, gospodarstva in prehrane ter infrastrukture. Cilj sprejetja je tudi ohranitev čim večjega števila delovnih mest. S tem je povezano podaljšanje ukrepa subvencioniranja čakanja na delo doma do konca leta 2020 za vse panoge, tudi gostinstvo, ki izkazujejo upad prihodkov za vsaj 20 odstotkov glede na leto 2019.

Samozaposlenim, družbenikom, ki so poslovodne osebe, in kmetom se zagotovi mesečni temeljni dohodek in povračilo delnega nadomestila za čas karantene. Oba ukrepa bosta trajala od 1. oktobra do 31. decembra 2020 z možnostjo podaljšanja za obdobje največ šestih mesecev. Višina mesečnega temeljnega dohodka bo znašala 1.100 evrov mesečno za oktober, november in december 2020. Pogoji za mesečni temeljni dohodek bo upad prihodkov upravičenca v letu 2020 zaradi posledic epidemije za več kot 20 odstotkov glede na leto 2019. Če upravičenec ni posloval v letu 2019, je do pomoči upravičen, če so se mu povprečni mesečni prihodki v letu 2020 znižali za več kot 20 odstotkov glede na povprečne mesečne prihodke v letu 2020 do 31. avgusta 2020. V višini 250 evrov se jim povrne tudi izgubljeni dohodek ob odrejeni karanteni.

» Občina Cerknica naj bi bila premajhna za inovativne pristope ponujanja gostinskih storitev.«

Nejasna komunikacija

»Vse to je seveda vsaj videti jasno zapisano na papirju, je pa realnost daleč od tega,« poudari Miha Mele, ki je lastnik Debelega bara v Cerknici. »Zdaj, ko so nas zaprli drugič, ni nihče konkretno vedel, kateri dan se gostinski lokali sploh zapirajo, nihče mi ni znal niti pojasniti, če sploh bomo upravičeni do povračila sredstev, kar je vlada zapisala v petem paketu oziroma šestem paketu pomoči,«

je nezadovoljen Mele. Pravi, da je komunikacija s strani uradnih oseb zmedena, nejasna. Žalosti ga tudi dejstvo, da so ponovno gostinci prva panoga, ki so jo s koncem oktobra zaprli. Prepričan je, da je večina gostincev naredila vse, kar je bilo možno, da bi goste sprejemala v skladu z novimi pravili. »Cele dneve smo delali z maskami, poskrbeli za preureditev notranjega in zunanjega prostora, poskrbeli za razkužila, res smo naredili vse, kar je bilo zahtevano,« je jasen. Pri tem doda, da nikjer ni dokazov, da so ravno gostilne tiste, ki so povzročile izbruh okužb. »Seveda se je to veliko prej lahko zgodilo na zasebnih zabavah, porokah in rojstnih dnevih,« sklepa, »nikakor pa ne v dnevnih barih in gostilnah.«

Poleg upada prihodkov, ki so letos tudi za 50 odstotkov nižji kot preteklo leto, se tisti gostinci, ki ponujajo hrano, srečujejo tudi s presežkom že kupljene hrane. »Spomladi sem veliko hrane podaril, nekaj je bilo tudi odpadka,« pojasni Gruden. Zdaj pa računa na to, da bodo gostilne lahko spet hitro odprte in da odpadka hrane ne bo. Glede inovacij na področju nujenja gostinskih storitev razmišlja, da je cerkniška občina premajhna. Trenutno razvažajo malice za nekaj podjetij, ki še normalno poslujejo, občasno kdo naroči pico ali dve, cateringov pa je letos kar za 80 odstotkov manj, kot jih je bilo lansko leto. S tem, da v občini ni možnosti za inovativen pristop na področju gostinstva, se strinjata tudi Sonja Klančar in Miha Mele. »Težko je zaslužiti za plačo in vse ostale stroške, če ponujam v lokalu kavo za seboj,« zaključuje Mele.

Akcijska jesen in zima • Akcija jesen in zima • Akcija jesen in zima

AQUAPEEL / - 20 €	
NEGA OBRAZA / 60 min GRATIS izdelek Bleu & Marine po izbiri	
COOLIFTING ANTI AGE / 47 € v pol ure -10 let / s kratko nego obraza	
TERAPEVTSKA MASAŽA HRBTA / 30 € 25 min + savna 2 uri / 1 oseba	
KERATINSKO VIHANJE TREPALNIC / 38 €	
KEMIČNI PILING DERMACEUTIC / -10 %	
MADERO TERAPIJA / 200 € 10 x 30 min	
PODALJŠEVANJE TREPALNIC / 49 €	
LASERSKO ODSTRANJEVANJE DLAČIC 6 obiskov + 1x GRATIS	
GELISH LAKIRANJE ROK / -15 %	
DEPILACIJA / VOSEK ALI SLADKOR 2+1 GRATIS najcenejši predel	
SAVNA 10 obiskov / -20 %	
Oblikovanje telesa: KAVITACIJA, VACUSLIM, LIPO LASER, CRYOTERAPIJA, MADEROTERAPIJA / -15 % 6 obiskov + GRATIS telovadba z Andrejo (individualno ali skupinsko)	

Savne in kozmetične storitve
SVAROG

 031 549 385
www.andifit-svarog.si

 KUPONČEK 7 €
pri nakupu nad 50 €

Rihard d.o.o. Pantaranda 20, 1380 Cerknica andi.podobek@gmail.com

Prijave na Filmarjenje

Območna izpostava Javnega sklada za kulturne dejavnosti (JSKD) Cerknica sporoča, da bo kljub neljubim razmeram letošnje Filmarjenje potekalo! Tokrat brez srečanja v živo, pa vendar je snemanje kratkih filmov in videov način ustvarjalnega izražanja, ki lahko poteka neodvisno od zunanjih okoliščin – ali pa je odraz trenutne situacije. Prijava je mogoča najpozneje do 20. novembra, celoten razpis in prijavnico pa lahko najdete na spletni strani www.cerknica.si.

WC

Novo sanitarije

Novo sanitarije na parkirišču P + R v Cerknici bo po koncu epidemije mogoče uporabljati brezplačno, vendar samo čez dan. V večernih urah pa bodo stranišča zaklenjena.

www.cerknica.si @ Boštjan Otoničar

Volitve v organe KGZS

Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) je v letu 2020 izvedla že šeste volitve v svoje organe. Volilo se je člane sveta KGZS in člane svetov območnih enot KGZS. Zaradi razglašene epidemije je bil sklep, ki je razpisal volitve v organe KGZS maja 2020, razveljavljen. Nov datum glasovanja za fizične osebe je bil 4. oktober, za pravne pa 30. september.

V volilni (območni) enoti Postojna sta bila v svet Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije v prvi volilni skupini (fizične osebe) za območje občin Postojna, Pivka, Ilirska Bistrica, Cerknica, Bloke in Loška dolina izvoljena **Vincenc Otoničar** iz Begunj pri Cerknici in **Miloš Pohole** iz Cerknice. Na volitvah v svete območnih enot Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije – fizične osebe v volilni (območni) enoti Postojna sta bila na listi Društvo SKZ – Slovenska kmečka zveza izvoljena tudi Vincenc Otoničar in **Blaž Gerbec** z Lipsenja. [✉ Maruša Opeka](mailto:Maruša.Opeka@kgzs.si) [@ www.kgzs.si](http://www.kgzs.si)

Restavriranje Gerbičevega klavirja

Septembra je **Andrej Novak** iz Hiše klavirjev skupaj s pomočniki v restavratorsko delavnico odpeljal Gerbičev klavir iz Gerbičeve hiše v Cerknici, ki ga je hči Jarmila podarila NUK-u, leta 1964 pa so ga prepeljali v Cerknico. Klavir je nastal med letoma 1845 in 1850 v priznani delavnici Ignaza Bösendorferja na Dunaju. Oktobra 2020 obeležujemo 180. obletnico Gerbičevega rojstva.

[✉ @ Marija Hribar](mailto:Maruja.Hribar@kgzs.si)

Priznanje za uspešno delo

Med dobitniki priznanj za uspešno delo Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije za leto 2020 je tudi **Milka Mele Petrič**, ki je zaposlena na cerkniški izpostavi Kmetijsko-gozdarskega zavoda Ljubljana. KGZS priznanja podeljuje svojim članom, funkcionarjem, zaposlenim in drugim posameznikom ter organizacijam, ki s svojim delom pomembno prispevajo k uveljavljanju in razvoju zborničnega sistema ter kmetijstva, gozdarstva in ribištva. Čestitke!

www.kgzs.si

Praznovali visoke jubileje

Rdeči križ posebno pozornost namenja starejšim.

Ob visokih jubilejih jih prostovoljci Rdečega križa presenetijo z obiskom, majhno pozornostjo in lepimi željami. V oktobru sta 90. rojstni dan praznovala **Frančiška Štritof** s Slugovega in **Jožef Petrovčič** iz Dolenje vasi. Čestitamo!

Črna pika

Žalosti nas, da moramo kljub številnim opozorilom, kako pomembna je skrb vsakega izmed nas za čisto in urejeno okolje, še vedno videti tovrstne prizore. Avtobusno postajališče Podslivnica, Otonica, Mahneti ob občinski cesti Selšek-Cajnarje so packi umazali s kupom pločevink in druge nesnage.

Avtorica: **Maruša Opeka** Fotograf: **Peter Gedei**

Matej Zalokar

Matej Zalokar je jamar in jamski fotograf; kot domačin, Rakovčan, zavzet član Jamarskega društva Rakek. Za spletno stran društva vestno pripravlja povzetke jamarskih akcij, na spletnem naslovu matejzalokar.com pa že vrsto let deli fotografske utrinke tako z zemeljskega kot iz podzemeljskega sveta.

Matej prizna, da je bil, preden je postal očka, pri objavljanju veliko bolj vesten; pa nič zato, saj se zdijo njegovi utrinki narave, ljudi, pokrajine, živali res brezčasni, njemu pa so se zdeli že čisto vsakdanji. »Danes je tehnologija tako napredovala, da lahko praktično vsak s telefonom posname vrhunsko fotografijo,« meni Matej, ki mu v zadnjih letih, poleg raziskovanja novih jam, neobičajen izziv predstavlja jamska fotografija. »Najprej pomagaš kot asistent že uveljavljenemu fotografu, s tem se zelo veliko naučiš; potem začneš s svojo opremo, nadgrajuješ znanje, izboljšuješ tehniko, raziskuješ motive, obdelavo fotografij,« pot od navadnega do jamskega fotografa opisuje Matej, ki se je učil pri **Matjažu Milharčiču** in **Petru Gedeiju**. Poudari, da se brez ekipe jam ne da fotografirati. Poleg vse potrebne jamarske opreme je v jamo treba prinesiti še fotografsko. Tudi sam pomaga domačim in tujim odpravam, z jamskimi fotografi pa se rad vsako leto snide na svetovnem srečanju. Pouči me, da licenca za jamskega fotografa ne obstaja, ampak gre predvsem za motiv. »Tisti, ki v jami posname fotografijo, je jamski fotograf. Gredo pa lahko v neturistične jame, ki seveda ponujajo atraktivnejše, redkejše motive, samo tisti, ki imajo opravljen izpit za jamarja,« pojasni in doda, da je še ena ločnica med jamskim fotografom in fotografom – naravovarstvo. Za jamskega fotografa ni toliko važen motiv kot to, da jamo pusti čim bolj nedotaknjeno. Je pa dejstvo, da pri jamski fotografiji nikakor ne gre samo za pritiskanje na sprožilec, ampak je v ozadju tudi veliko znanja fizike in računalništva, jamarskih in fotografskih izkušenj ter občutka za fotografijo. Potrdi, da fotografske zakonitosti veljajo tudi v globinah. Kakovost njegovih fotografij potrjujejo tudi številne objave. »Zadnji dve leti večkrat pošiljam fotografije na odmevne natečaje, ker menim, da sem nekako dorasel kvaliteti, ki se jo pričakuje,« ocenjuje Matej. Si pa želi s fotografijami opozarjati predvsem na okoljske probleme v jamah. Njegova fotografija bo letos prvič objavljena v prestižnem jamarskem koledarju SpeleoProject 2021, na kar je še posebej ponosen.

Fotografija pa ni vse, kar ga povezuje z jamami. Matej je namreč tudi jamarški reševalec, miner pri Jamarski reševalni službi in jamarški vodnik. Rakek ima že kot kraj bogato jamarsko tradicijo. Trenutno je v Jamarskem društvu Rakek aktivnih dvajset članov in še dvajset članov, ki sodelujejo priložnostno, in so vseh starosti. »Z jamarstvom sta se ukvarjala tudi moj stric in brat, posledično pa je začelo zanimati tudi mene,« se spominja, »tako sem šel pri sedmih letih že v kakšno jamo, potem pa sem se v osnovni šoli, tretjem, četrtem razredu vključil v jamarški krožek.« Vprašam

ga, če se spominja občutkov, ko je šel kot otrok prvič v jamo. »Vem, da straha ni bilo, je bilo pa predvsem navdušenje, ko nekaj novega odkriješ, doživiš,« pravi. Zdaj je od teh trenutkov minilo že več kot dvajset let, vznesenost ob vstopu v jamo pa se vsakič znova ponavlja. Posebej ga je navdušila Razbita jama, ki je del povezave med Cerknjskim jezerom in Rakovim Škocjanom in so jo rakovski jamarji skupaj z Matejem odkrili pred leti. »Jamarstvo res ni za vsakega,« se strinja.

S podzemnim svetom pa ni povezan samo njegov konjiček, ampak tudi poklic. Magistriral je na Naravoslovnotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani, Oddelku za geotehnologijo, rudarstvo in okolje, ukvarja pa se z analizami in opazovanji površja pri različnih gradbenih projektih. Pa vendar prosti čas in službo striktno ločuje. Prepričan je, da če med njima ne potegneš jasne ločnice, ti hitro postane odveč. Za konec si sposodim še Matejevo prisrčno predstavitev z njegovega bloga: »Če ne bi bil človek, bi bil lev. Če ne bi bil rudar, bi bil računalničar. Če ne bi imel jamarstva, bi igral računalniške igre. Če ne bi bil poročen, bi si moral sam planirati proste dni. Če si ne bi kupil fotoaparata, bi si ga verjetno kupil malo kasneje. Fotografiranje je ena izmed mojih strasti, medij izražanja, povezovanja, preganjanja dolgčasa in sprostitve. Fotografiranje v mojem življenju združuje mnogo stvari, ki jih imam rad. Pa naj še nekaj teh lepot narave in življenja podelim tudi z vami. P. S. Če tega sestavka o meni ne bi napisala moja žena, bi ga moral napisati sam.«

Senzorni park – inovacija v lokalnem okolju

✍ Biserka L. Nelec 📍 Tine Šubic

Ob mednarodnem dnevu starejših, ki smo ga praznovali 1. oktobra, smo v DEOS, Centru starejših Cerknica odprli našo novo pridobitev – senzorni park, ki je nastal pod okriljem Lokalne akcijske skupine (LAS) Notranjska in v okviru projekta Čutim – Živim. Projekt temelji na ukrepu zagotavljanja kakovostnejšega bivanja starostnikov in zajema dejavnosti, ki prek aktivnega preživljanja prostega časa vplivajo na izboljšanje počutja in razpoloženja stanovalcev, ter na ozaveščanju o pomenu aktivnega bivanja nasploh. Park bo neomejeno dostopen stanovalcem in tudi vsem drugim zainteresiranim in bo kot tak prispevek in inovacija Družbe DEOS lokalnemu okolju. Senzorni park je zasnovan tako, da so vanj vključeni naravni elementi, danosti in pojavi. Senzorna pot pa je namenjena temu, da se človek postopoma zbere, da se začne bolje zavedati tega, kar sliši, vidi, voha, okuša ali česar se dotika, in tako dobiva neposredno izkušnjo. Projekt smo razširili še z dodatnim programom terapevtske delavnice z glino za osebe z demenco. Delavnice so namenjene tako našim stanovalcem kot tudi osebam z demenco iz lokalnega okolja. Cilj je spodbujati taktilno zaznavanje ob delu z naravnim materialom – občutenje toplote, gnetenje in oblikovanje. Hkrati pa delo z glino pomirja ter ohranja gibalne in kognitivne sposobnosti. Terapevtske delavnice se dvakrat mesečno od maja letos pod vodstvom zunanje izvajalke in koordinatorke projekta že izvajajo. Delavnice z glino imajo tudi medgeneracijsko noto, saj bosta v dejavnostih izdelovanja iz gline sodelovali tudi Osnovna šola Notranjski odred Cerknica ter Podružnična šola 11. maj Grahovo kot partnerici projekta. Pred prazničnimi dnevi ob koncu leta bodo učenci in stanovalci centra starejših skupaj pripravili razstavo izdelkov. Ob tej priložnosti se bodo družili, seveda če bodo epidemiološke razmere dopuščale, stanovalcem centra pa bo prireditev dodatno popestrila predpraznični čas. Naložbo sta poleg Družbe DEOS financirali tudi Republika Slovenija, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. ■

Hyundai

TOP 20

Preverite današnjo ponudbo na www.Hyundai-TOP20.si

Top ponudba. Top cene. Top financiranje. Obvezno in kasko zavarovanje za samo 1 euro.*

HYUNDAI

Povprečna poraba goriva: 0,0 - 8,5 l/100 km, emisije CO₂: 0,0 - 179 g/km.

Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. Slike so simbolne. Akcija velja do razprodaje zalog. Več informacij vezanih na akcijsko ponudbo je na voljo pri pooblaščenih prodajalcih vozil Hyundai. *Velja v primeru nakupa preko Hyundai financiranja. Pogoji garancije in podatki o specifični porabi goriva in emisijah CO₂ so na voljo na www.hyundai.si. Kupci ste avtomobilski blagovni znamki Hyundai podelili priznanje BestBuy Award MILLENNIALS – najboljša razmerje med ceno in kakovostjo na slovenskem trgu. Vir: <http://www.bestbuyaward.org/slovenia-610XWB8>. *Akcijske ponudbe niso združljive.

Avtohiša Zalar d.o.o., Male Lašče 105, 1315 Velike Lašče, 01 7881 999,
031 331 920, www.avtohisazalar.si, servis@avtohisazalar.si

Včasih je lušno b'lo

Človek je od nekdanj močno povezan z naravo, zemljo. Ta povezanost se jasno kaže v naši bogati zgodovini, raznoliki kulturni dediščini in številnih pozabljenih šegah ter navadah. S spremembo načina življenja, z razvojem tehnologije in vse hitrejšim tempom so se trenutki pripovedovanja zgodb ob večerih nekje izgubili, s tem pa tudi zgodbe, ki so ohranjale običaje. A ni treba, da je tako.

Članice vokalne skupine Cluster ne želimo, da bi pomembni gradniki naše kulturne dediščine utonili v pozabo, zato smo se tudi letos odločile za organizacijo prireditve, ki nam na krilih jesenskega vetra prinaša vonj po prijetnem kmečkem opravilu z glavno junakinjo – koruzo. V soboto, 3. oktobra, je tako na domačiji Jug v Ivanjem selu potekala prireditev

Včasih je lušno b'lo, kjer smo se ob petju in ličkanju družili članice vokalne skupine Cluster ter naši prijatelji in družinski člani.

Kožuhanje, kot tudi rečemo ličkanju, je tisti kmečki običaj, ki je na kmetijah krajšal oziroma popestril jesenske večere. Odkar delo že na njivi opravijo stroji, ta čar izginja. Zato je prav, da nanj kljub hitremu vrvenju vsakdana ne pozabimo. Dogodek je bil prijeten, saj je človek zadovoljen, ko se delo dobro opravi, ob tem pa se še zabava. Poleg obuditev nekoč tradicionalnega običaja smo pripravile tudi razstavo različnih izdelkov iz koruze, naše pridne članice pa so poskrbele za topel napitek in pekovske dobrote. Najmlajši obiskovalci so se preizkusili še v ročnih spretnostih, saj so ob navodilih naše članice, **Vide Truden**, izdelali figure iz koruznih listov, ki jih bodo spominjale na ta poseben dan. Kljub sicer bolj slabemu vremenu smo tako preživeli resnično lepo popoldne in obiskovalcem smo dale obljubo, da se ob letu osorej zopet srečamo. Takrat, ko bo v deželo ponovno prišla jesen in bomo še enkrat sklenili krog večnega potovanja. Življenje namreč teče dalje. Enako sovpadata letni in življenjski krog v pesmih in šegah našega ljudstva, ki je vedno, tesno povezano z zemljo, prislunilo utripu njene rasti. S ponosom se spominjajmo tega! ■

MEDICINSKI PRIPOMOČKI

IZPOSOJA NEGOVALNE POSTELJE

Možnost izposoje preko naročilnic ZZS ali samoplačniško. Za več informacij pokličite v podjetje.

ZZS šifre:

- Postelja: 519
- Posteljni trapez: 555

- Varovalne ograjice za obe strani: 528
- Mizica: 522
- Blazina za posteljo: 801

POSTELJNA MIZICA

BLAZINA ZA POSTELJO

ANTIDEKUBITUSNA BLAZINA ZA POSTELJO

OSTALI PRIPOMOČKI NA IZPOSOJO

HODULJA

ZZS šifra: 512

HODULJA S KOLESI

ZZS šifra: 513

SOBNO DVIGALO

ZZS šifra: 524

DVIGALO ZA KOPALNICO

ZZS šifra: 701

STANDARDNI VOZIČEK

ZZS šifra: 504

Nahajamo se na lokaciji:
Dolenjska cesta 242b, Ljubljana Rudnik
Za vse informacije smo na voljo:
01/42 72 941
info@bauerfeind.si
www.bauerfeind.si
www.facebook.com/bauerfeindslovenija/

Vse slike so simbolične.

BAUERFEIND.SI

Avtorica: **Maruša Mele Pavlin**

Če te enkrat konjski rep oplazi ...

Kovači so bili v preteklosti med najpomembnejšimi obrtniki. Nekaj je bilo podkovskih, nekaj orodnih, največkrat so obvladovali oboje. Kovačije so ležale ob prometnih poteh, po katerih so zaslužek iskali furmani.

Še danes Ravnik na Blokah ni ravno prometen kraj, za časa **Matije Mrška** je bil še manj. Leta 1874 tam rojeni kovač se je zato podjetno odpravil na Unec. Najprej je poročni prstan nataknil domačinki Ivani Ivančič in leta 1905 kupil hišo z gospodarskim poslopjem ter si uredil kovačijo. Po smrti prve žene je zaprosil Slivljanko Antonijo Udovič in kovaško znanje predajal sinu **Matiji** iz prvega zakona ter **Francu** iz drugega. Matija je koval na Rakeku, Franc pa najprej v Planini; po očetovi smrti leta 1940 se je vrnil v domačo kovačijo na Unec, pravijo podatki, ki jih je zbral Frančev vnuk in sin naslednjega v vrsti kovačev **Sebastijan Mršek**. Francu se je namreč leta 1962 pridružil komaj štirinajstletni sin **Franc mlajši**. Kovači so vedno poskrbeli, da sta obrt in s tem zagotovljen zaslužek ostajala v družini. A Franc se je že rodil v druge čase. Do leta 1985 je koval poleg redne službe v takratni Kartonažni na Rakeku.

Markove oči zažarijo ob vsaki misli na konje, teh je veliko. (© Ljubo Vukelič)

Vsakdan na dvorišču nekdanje Mrškove kovačije. (© arhiv Mrškovič)

Mrškovi niso podedovali le Matijevega talenta in znanja, v genih imajo očitno tudi njegovo podjetnost. Zaradi traktorjev in kamionov, ki so zamenjali vprege, in kmetov, ki so pogon na seno nadomestili s pogonom na nafto, niso vrgli kovaškega kladiva v koruzo. Ko je zmanjkalo volov in konjev in ko niso več popravljali orodja, so začeli izdelovati traktorske vozove, verige za delo v gozdu in verige za traktorska kolesa. V četrti generaciji pa sta se zgodila gora in Mohamed. Ogenj v stari kovačiji je ugasnil, Frančev sin **Marko Mršek** ima kovaško delavnico kar v kombiju. Konje kuje po Sloveniji, včasih tudi po tujini, in tako ohranja družinsko tradicijo kovačev. Marko je po orodjarski šoli v Postojni in nekaj zaposlitvah leta 1999 za skoraj tri leta odšel v Nemčijo in začel delati na farmi, ki je imela tudi svojo kovačijo. Podkovski kovači se izobražujejo v tujini, pri nas šole zanje ni. Tudi konj je premalo. »V tujini ima ena farma konj za pol Slovenije,« razlaga. Podkovsko obrt je odprl leta 2001.

Kovač profesionalnih športnikov

»Premalo nas je,« pravi zdaj, ko se je specializiral za tekmovalne konje. Ti zahtevajo popolnoma drugačen pristop kot delovni. Tekmovalne konje, za Marka profesionalne športnike, se kuje na od šest do osem tednov. Vsak konj potrebuje drugačne podkve. Kovač mora vedeti, s kakšnim športom se konj ukvarja in na kakšnem terenu tekmuje. Celotni materiali za njihove podkve so različni. Čeprav zgradbo kopita pozna do potankosti, brez pomoči veterinarja športnega konja ne more podkovati. »Ne vidim v kopito, konja podkujem po rentgenski sliki.« Ne le kopito,

pomembno je, da mu veterinar na rentgenski sliki tudi pokaže, ali ima konj nepravilnosti na kosteh, in tako mu kovač prilagodi podkev. Le majhni popravki lahko veliko zaležejo. Da je vse skupaj še malo kompleksnejše: različne podkve potrebujejo dresurni, skakalni konji, galoperji. »Konja imam lahko podkovanega v pol ure, lahko pa delam šest ur,« pripoveduje. Podkev skoraj ne izdeluje sam. Hitreje, kot da bi podkev koval eno uro, je, če jo kupi in prilagodi.

»En kovač konja kuje, koliko žabljev potrebuje?« gre izštevanka. In res je odgovor lahko zelo različen. »Ni pravila,« se smeje Marko, razen tega, da mora konja podkovati s čim manj žablji, podkev pa seveda ne sme odpasti. Sam največkrat uporabi sedem žabljev, pri tistih lipicancih, ki se gibljejo le na mivki, mu to uspe celo s štirimi. Drži pa tudi, da imajo zelo dobra in trdna kopita. Ja, Marko je med drugim osebni kovač skoraj vseh belih lepotcev iz Lipice, njegovo mobilno kovačijo pa poznajo domala v vseh športih hlevih po Sloveniji. Delo, ki ga opravlja, zahteva popolno koncentracijo. Kmečki konji imajo namreč precej večje kopito in kovač več manevrskega prostora, tudi trpežnejši so kot športni. »Če športnega konja podkuješ narobe, v živo, dobi bakterijsko vnetje in si največkrat ob njega.« Tudi zato je v Sloveniji težko izobraziti nove kovače. Kdo bo, denimo, 50 tisoč evrov vrednega konja zaupal vajencu? »Srečo sem imel, da sem odšel v Nemčijo, kjer je imela samo šola jahanja med 60 in 70 konj. Na njih sem se učil.«

Podkovski kovači imajo poleg kovanja še eno pomembno delo – spodrezovanje kopit. »Pri dveh mesecih je čas za prve korekcije. Do leta in pol je veliko možnosti, da konju popravim stojo. To je pri športih konjih zelo pomembno,« govorijo Markove izkušnje. Unčan dodobra pozna naravo teh čudovitih živali, ki so bile vedno plen in nikoli plenilec. »Konj je zelo plašna žival. Vse, kar ima, je beg.« Zato je še toliko pomembnejše, kako »kopita stojijo«. Svoje čase je korekcije delala naravna selekcija, danes so to Marko in ostali podkovski kovači. Pri nas imajo tudi svoje združenje.

Ponosna Franca, oče in sin Mršek. Poglejte fantičeve močne roke! (© arhiv Mrškovih)

Brez konj ne gre več

Marko Mršek najraje kuje nemške pasme konj, holštajnce, hanoverance, tudi nizozemske in slovenske. Toplokrvne konje. »To so športniki, fedri,« se mu iskrijo oči. Znanje, psihična in fizična moč za dobrega podkovskega kovača niso dovolj. »Če v sebi nimaš občutka za konje, tega dela ne moreš opravljati,« razmišlja sogovornik. Za preteklo tri generacije Mrškovih kovačev ni moglo nikoli veljati, da

je kovačeva kobila vedno bosa, saj konj niso imeli. Marko pa se je vanje zaljubil v Nemčiji in si prvega kupil, ko se je vrnil domov. Zdaj je ponosni lastnik šestih konjev, toplokrvnih kajpada. »So holštajnci in slovenska toplokrvna pasma, tudi v njej je veliko nemških pasem. Športniki so, za preskakovanje ovir.« Z njimi tekmuje Markova partnerica **Špela Černe**, tudi inštruktorica in učiteljica jahanja. Na tekmah se je udeleževal tudi Marko, a mu je zmanjkalo časa. Je eden tistih ljudi, za katere rečemo, da bodo srečali sami sebe. Ni ravno na begu kot konji, v diru pa je vsekakor od jutra do večera. Dvodnevnega dopusta na morju si ni privoščil že petnajst let. Prizna, da si je izbral naporno in stresno delo, a v isti sapi dodaja: »Konji te zasvojijo. Že kdaj so rekli, da če te enkrat konjski rep oplazi, si njihov. Brez njih ne morem. To je to.«

Marko je včasih tudi tekmoval. Ob obilici dela za to ni več časa. (© Ljubo Vukelič)

15. Ex-tempore uspešno izpeljan

📷 Karmen Petrič

Likovna sekcija Kulturnega društva (KD) Rak Rakek že 15. leto organizira dogodek Ex-tempore, na katerem likovni ustvarjalci v določenem času ustvarjajo na določeno temo. Zaradi razmer v spomladanskem času smo ga letos izpeljali v oktobru. Ustvarjali smo na tri teme: Maksim Gaspari (v spomin na 40. obletnico njegove smrti), Lepote Notranjske in Pogled skozi okno (ustvarjanje v času karantene). Na razpis se je prijavilo 18 ustvarjalcev iz likovnih društev iz Ljubljane, Ilirske Bistrice, Sežane, Cerknice ter domačega društva. V petek, 16. oktobra, smo postavili razstavo v prostorih Knjižnice Jožeta Udoviča Cerknica – Enote Ivana Matičiča na Rakeku. Dela si je ogledala strokovna komisija v sestavi akademikov **Bojana Klančarja**, **Karmen Bajec** in **Martina Petriča**. Izbrala je izstopajoča tri dela in jim podelila priznanje odličnosti.

Priznanja so prejele **Erna Kopše** in **Cvetka Oblak** iz Društva likovnikov Kras Sežana in **Maja Gostinčar** iz Društva likovnikov Ljubljana. Če bodo razmere dopuščale, bo razstava na ogled do 6. novembra. Ustvarili smo tudi Facebook stran EXtempore Rakek, kjer bomo javnost obveščali o dogodkih v povezavi s prireditvijo. Dogodek je podprla Občina Cerknica. ■

Juhuhu, pravljica urica za pravljichen dan!

📷 Anita Leskovec

V četrtek, 8. oktobra, ter v petek, 9. oktobra, je na cicibanskem oddelku cerkniške knjižnice zopet oživela pravljica urica. V skladu z navodili Nacionalnega inštituta za javno zdravje je bila skupina otrok manjša kot običajno, a počasi so pozabili, da sedijo precej vsakebri, z masko na obrazu, saj se s pomočjo pesmic, ugank, zgodbic in čarobnih, interaktivnih knjig lahko preselimo v pisan domišljjski svet. V mislih so se vrnil v brezskrbne počitniške dni, rešili vse zastavljene morske uganke in z malo miško odpotovali na razburljiv potep, ki se je končal srečno, saj je za vztrajnost in dobro voljo na koncu dobila lepo darilo – biserno ogrlico. Potepinka sicer v zgodbi ni imela slastne hruške, s pomočjo škarij, krompirjevih stampiljk in čopičev so jo ustvarili mali poslušalci. Poslovali so se z željo, da bi nam korona časi bili tako naklonjeni, da se do konca šolskega leta nabere zvrhana košara pravljicnih srečanj in bi vsakdo lahko na zbirni karton nabral pet žigov ter si, tako kot miška v zgodbici, prislužil nagrado – lep lonček z logotipom knjižnice. ■

Rojstni dan KD Rak Rakek

📷 Danica Štefančič 📷 Ljubo Vukelič

Kulturno društvo (KD) Rak Rakek je bilo ustanovljeno leta 2002. Ideja o nastanku društva, ki bi presekalo »kulturno mrtvilo«, ki se je pojavilo po letu 1990, ni zrasla čez noč. Ustanovitev društva je bila želja mnogih krajanov, ki so bili na kulturnem področju v kraju aktivni v preteklih letih. V družbi, v kateri se posameznik vse bolj individualizira, imamo društva neprecenljivo vrednost, saj si prizadevamo povezati ljudi in obuditi že skoraj pozabljene vrednote prijateljstva, medsebojne pomoči in prostega časa. Kulturno društvo Rak Rakek ponuja pester nabor dejavnosti. Osem sekcij je dokaz, da društvo nudi različne programe za različne starostne skupine. Sadovi pridnih in požrtvovalnih mentorjev in članov se merijo tudi v velikem številu dobljenih priznanj. Kljub težavam, ki jih kulturi prinaša koronavirus, naše društvo deluje v okviru danih navodil Občine Cerknica in Ministrstva za zdravje. V počastitev rojstnega dneva društva smo že izvedli nekatere prireditve – Ženska vokalna skupina Cluster je pripravila tradicionalno ličkanje v Ivanjem selu, likovna skupina je organizirala Ex-tempore v knjižnici na Rakeku, mozaična sekcija je okrasila steno na postajališču na Rakeku, v rakovski knjižnici pa je skupina klekljaric pripravila razstavo »zdravilnih rastlin«. Vsem mentorjem in članom društva ob našem praznovanju želim zdravja in dobrega počutja z željo, da se kmalu spet srečamo. ■

Avtor: Robert Kužnik

Maksim Gaspari (26. 1. 1883–14. 11. 1980)

Pred štiridesetimi leti je ugasnilo življenje slikarja Maksima Gasparija. Njegovo umetniško pot je vodilo geslo Vesnanov: »Iz naroda za narod.« Umetnostni klub Vesna je deloval na Dunaju v začetku 20. stoletja. Njegovi člani so v svojih umetniških delih upodabljali slovenske motive.

Gaspari je to domoljubje in pripadnost slovenskemu narodu uresničeval v največji možni meri. Zapustil nam je umetniški opus, ki je neizmerljiv in neprecenljiv. Še danes se nostalgичno spominjamo njegovih del, predvsem razglednic, ki so pustile pečat slovenskemu narodu. Že dolgo jih ni več mogoče dobiti, letos v decembru pa morda le ...

Leta 1980 nas je zapustil tudi Lojze Perko, slikar, ki je bil Gasparijev velik prijatelj. Perko je zaslužen, da so Gaspariju ob njegovi 90-letnici postavili spominsko ploščo na rojstno hišo v Selščku. Doprnski kip s pogledom na domačo hišo, ki stoji v njegovi rojstni vasi, je izpolnil željo Maksima Gasparija: »Da bi imel le toliko sveta v Selščku, kamor bi lahko glavo položil.« Selščani so s postavitvijo spomenika počastili svojega Gašperja, kot so mu rekli domači in prijatelji. Edinstvene hišne številke z motivi Gasparijevih razglednic

Maksim Gaspari v Selščku pred rojstno hišo in spominskim obeležjem leta 1978 (arhiv Roberta Kužnika)

krasijo pročelja hiš v Selščku. Osnovna šola Maksima Gasparija v Begunjah pri Cerknici pa nosi njegovo ime – in to na pobudo v Selščku živečega priznanega ilustratorja **Marjana Mančka**. Leta 1978 je Občina Cerknica Maksimu Gaspariju podelila naziv častnega občana.

Razstava, ki bo glede na epidemiološke razmere na ogled od 9. do 28. novembra v prostorih Knjižnice Jožeta Udoviča Cerknica, bo v spomin na domačina prikazala le nekaj njegovih slik v obliki reprodukcij.

Stari okvirji iz časov Gasparijevega delovanja dajo reprodukciji poseben pridih. 40 motivov iz različnih obdobj umetnikovega življenja nas bo popeljalo čez njegove tehnike ustvarjanja. Nekoč je obiskovalec na eni od razstav o Gaspariju

napisal v knjigo vtisov: »Samo enega Gasparija imamo, bodimo ponosni nanj!«

Nova mozaična stena na Rakeku

✉ Karmen Petrič 📷 Ljubo Vukelič

Na Rakeku imamo že tretjo mozaično steno. Po uspešni izdelavi sten pri osnovni šoli in pri Gostišču Furman, smo se članice mozaične sekcije Kulturnega društva Rak Rakek odločile, da polepšamo še steno ob avtobusni postaji. V poletnih mesecih je potekala izdelava elementov – trakov. V začetku oktobra smo začele z montažo. Pri izdelavi je pod mentorstvom **Eve Ule** sodelovalo 22 članic. Projekt sta podprli Občina Cerknica in Krajevna skupnost Rakek. Zahvaljujemo se tudi **družini Drole** za pomoč pri oskrbi z vodo in elektriko. Trudimo se, da bi bili naši kraji urejeni, da bi se v njih domačini počutili prijetno, tujci pa bi se radi vračali. Ta stena naj bo prispevek k temu. ■

Mozaična delavnica z Aljažem Vidrajem

✉ 📷 Karmen Petrič

7. oktobra smo za članice mozaične sekcije Kulturnega društva Rak Rakek organizirali štiriurno delavnico mozaika. **Andraž Vidraj** je Ljubljančan in eden redkih Slovencev, ki so uspešno končali svetovno znano šolo mozaika v Spillimbergu v Italiji. Diplomiral je leta 2010, edinstvenost njegovih del se kaže v tridimenzionalni tehniki, igri senc, barv, tekstur, odsevov. Ukvarja se s tečaji in delavnicami, s katerimi želi približati umetnost izdelave mozaikov čim več ljudem. Na delavnici so udeleženke izdelale gordijski vozle v direktni rimski tehniki. Med delom je odgovarjal tudi na vprašanja udeleženk. Prepričani smo, da ga bomo k nam še povabili. ■

Avtorica: **Alenka Čuk**

»Slikal je iz svoje poštene duše«

Junija letos je preteklo štirideset let od nesrečne in predvsem nepričakovane smrti »slikarskega barda notranjske dežele«, kot je akademskega slikarja Lojzeta Perka v prispevku, ki je izšel ob umetnikovi 100. obletnici rojstva leta 2009, poimenoval Milček Komelj, profesor umetnostne zgodovine na ljubljanski Filozofski fakulteti, plodovit pisec in likovni kritik.

Roka umetnika je zaradi posledic prometne nesreče zastala v začetku junija 1980, bitko za življenje pa je izgubil po dobrih štirinajstih dneh; umrl je 19. junija. Nekaj dni pozneje so se od njega poslovili pri svetem Lovrencu v Dolenji vasi, ga zatem prepeljali v Stari trg, pokopali pa na pokopališču pri svetem Martinu v vasi Podcerkev. Na letošnjo okroglo obletnico umetnikove smrti sta februarja letos že opozorili razstavi v Dolenjskem muzeju v Novem mestu (pregledna razstava Med viharjem in jasnino z istoimenskim obsežnim katalogom, avtorica je umetnostna zgodovinarica **Katarina Dajčman**) ter razstava njegovih motivov Notranjske in njenega človeka v predverju cerkniškega kulturnega doma.

Notranjski muzej Postojna in Dolenjski muzej sta v oktobru načrtovala postavitev skupne, medinstitucionalne razstave ter na okroglo obletnico umetnikove smrti želela spomniti tudi ljubitelje njegove umetnosti v našem prostoru. A vmes je posegel ponovni izbruh koronavirusa in že lani zastavljene načrte smo bili tudi muzealci primorani spremeniti. Razstavo del »likovnega razlagovalca ter pesnika veličine in lepote« Notranjske, kot je ob neki priliki zapisal umetnostni zgodovinar dr. Stane Mikuž, tako za zdaj le predstavljamo in jo, če bodo razmere dopuščale, na ogled postavljamo med 15. in 20. novembrom.

Soavtorica postojnske razstave Katarina Dajčman poudarja, da se »v Perkovem slikarstvu prepletajo iztočnice pred drugo svetovno uveljavljenih slogovnih smeri, saj se je razvijal v tradiciji postimpresionizma ter ob slikarjih barvnega realizma, ki so mu bili po tematiki in razpoloženju najbolj sorodni«. Razstavili bomo okrog trideset izbranih Perkovih likovnih del, ki jih bodo poleg obeh muzejskih institucij prispevali še Občina Cerknica, Občina Postojna, umetnikovi dediči in

Leo Vilhar, slikar in ustanovitelj Notranjskega muzeja Postojna, je leta 1959 prijatelja Lojzeta Perka ujel v objektiv svojega fotoaparata na odprtju razstave v Starem trgu.

zasebni lastniki iz občin Postojna in Pivka. Mnoga od teh del bodo javnosti tokrat prvič predstavljena, občinstvo pa si bo v Notranjskem muzeju lahko prvič ogledalo tudi osem Perkovih del iz zbirke Občine Cerknica. Naj spomnimo, 21 Perkovih del je leta 1975 od slikarja odkupil velenjski Kulturni center Ivana Napotnika, pozneje je z njimi upravljal Festival Velenje, leta 2017 pa jih je na javni dražbi odkupila Občina Cerknica.

Lojze Perko se je po študiju pri profesorju Francetu Kralju na državni moški obrtni šoli v Ljubljani izpopolnjeval na umetnostnih akademijah v Sofiji in Beogradu, pozneje pa končal še specialko pri črnogorskem slikarju prof. Petru Lubardi. Poezija njegovih del je v njemu lastni neprisiljenosti in neizumetničenosti; ob pogledu na malodane vsako od slik, pod katero se je podpisal in jo posvetil notranjski zemlji, pa resnično občutimo besede, ki jih je nekoč izrekel: »Tako lepo je tu, kot nikjer na svetu; kot da bi me ta zemlja držala ujetega.« Slednje še posebej drži za čas po letu 1968, ko se je umetnik, dotlej razpet med Kamnikom, kjer je živela njegova družina, in rodno Notranjsko, dokončno naselil v Dolenji vasi pri Cerknici. Tam si je v nekdanji mežnariji pri cerkvi svetega Lovrenca uredil svoje domovanje in slikarski atelje.

Občanom Cerknice slikarja in njegovih del prav gotovo ni treba posebej predstavljati, saj se njegovega grenko-prijaznega nasmeha in obvezne baretke na glavi predvsem predstavniki starejših generacij zatrdno še dobro spominjajo. Večni ostajajo njegovi portreti otrok in zgaranih ženic, na platna ujete podobe Notranjske in valovitost Cerkniškega jezera, polja zorečega žita, preprosti kmetje pri delu in počitku, v veselju in žalosti ...

Če bodo razmere dopuščale, od srede novembra lepo vabljeni k ogledu del Lojzeta Perka v Notranjski muzej Postojna.

Cerkniško jezero, olje na platnu, 1959. Zbirka Notranjskega muzeja Postojna. (© M. Prešeren)

Akcija Poletavci – poletni bralci 2020 je bila uspešna

✉ Anita Leskovec 📧 Vesna Telič Kovač

Knjižnica Jožeta Udoviča Cerknica se je Poletavcem – poletnim bralcem, ki so pod okriljem Mestne knjižnice Ljubljana oživel pred desetimi leti, pridružila že tretje leto zapored. Šolarji od sedmega leta dalje so tudi med letošnjimi počitnicami, od 11. junija do 10. septembra, lahko nabrali 30 bralnih dni po 30 minut ter zgibanko oddali v knjižnici ali poslali po pošti. Zaradi koronavirusa zaključne prireditve knjižnica ni izpeljala, a se je že junija z vsemi šolami naših treh občin dogovorila, da bodo Poletavci pridobljeno priznanje lahko unovčili kot eno prebrano knjigo bralne značke 2020/2021, kar bo učencem in mentorjem bralne značke prišlo še kako prav. Slednje se je izkazalo za precej dobrodošlo, saj so lansko število izpolnjenih zgibank podvojili, pa tudi nosilec akcije je bila njihova ideja tako všeč, da jo bodo posredovali Društvu Bralna značka Slovenije. Nabrali so 212 Poletavcev, ki bodo prejeli priznanje in belo poletavsko majico, izžrebali pa so tudi glavno nagrado – šotor za dve osebi, ki ga je doniral Hervis, d. o. o., ter pet knjižnih in petnajst praktičnih nagrad, ki jih je, tako kot majice, prispevala cerkniška knjižnica. Komisija za žrebanje v sestavi **Tine Maurer**, **Nevena Savič** ter **Anita Leskovec**, koordinatorka akcije v cerkniški knjižnici, je 17. septembra, na dan Franceta Bevka, dan Bralne značke ter dan Zlatih knjig, v prostorih nove čitalnice cerkniške knjižnice izžrebala nagrajence. Glavno nagrado je prejela **Neva Korošec** z Rakeka, dvajset ostalih nagrad pa je sreča razdelila med bralce vseh enot knjižnice. Vtise z žrebanja je knjižnica objavila na svojem Facebook profilu in spletni strani www.kjuc.si.

Na svetovnem spletu je možno zaslediti podatek, da je po ocenah mednarodnih organizacij danes še vedno nepismenih okrog 17 odstotkov svetovne populacije, da je leta 1820 lahko bralo in pisalo okrog 12 odstotkov ljudi, leta 2015 pa 86. Kakšna sreča, da smo med njimi. Ostanimo torej srečni bralci s poletavskimi krili in bodimo zdravi, da bomo še naprej širili obzorja, s knjigo odkrivali nove domišljajske svetove ter brali, brali ... ■

6. november–5. december

Literas kaligrafija – Zlatka Trstenjak

Razstava kaligrafskih izdelkov

- 🕒 V času urnika cerkniške knjižnice
- 📍 V razstavnih vitrinah cerkniške knjižnice
- 🏠 KJUC

Elena Meden – razstava lutk v ročno izdelanih oblekah

- 🕒 V času urnika cerkniške knjižnice
- 📍 V razstavnih vitrinah cerkniške knjižnice
- 🏠 KJUC

9.–28. november

Razstava reprodukcij slik Maksima Gasparija

- 🕒 V času urnika cerkniške knjižnice
- 📍 KJUC
- 🏠 KJUC

Do 4. decembra

Zdravilne rastline

Razstava klekljanih čipk

- 🕒 V času urnika knjižnice na Rakeku
- 📍 Knjižnica Rakek
- 🏠 KJUC in KD Rak Rakek, klekljarska sekcija

15. Ex-tempore Rak Rakek

Likovna razstava

- 🕒 V času urnika knjižnice na Rakeku
- 📍 Knjižnica Rakek
- 🏠 KJUC in KD Rak Rakek, likovna sekcija

Do 14. decembra

Pletemo, kvačkamo, ustvarjamo ...

Razstava DU Martin Krpan Bloke in VGC Bloke

- 🕒 V času urnika knjižnice na Rakeku
- 📍 Knjižnica Rakek
- 🏠 KJUC, DU Martin Krpan Bloke in VGC Bloke

KJUC si pridružuje pravico do spremembe programa glede na veljavne ukrepe.

Desetletnica rakovške knjižnice

✉ arhiv KJUC

Po skoraj šestih desetletjih je v oktobru 2010 pod okriljem Knjižnice Jožeta Udoviča Cerknica (KJUC) ponovno zaživela krajevna knjižnica na Rakeku. V letu 2017 smo jo poimenovali po pisatelju Ivanu Matičiču, rojenem v Ivanjem selu. Knjižnica se je izkazala kot velika in pozitivna pridobitev kraja, kar potrjujejo tudi rastoče statistike obiska, izposoje in števila članov. V prvem letu delovanja smo organizirali okrog 30 dogodkov za otroke in odrasle, v letu 2019 jih je bilo že 94, udeležilo se jih je okrog šest tisoč obiskovalcev, knjižnična izposoja pa je beležila kar 692 aktivnih članov. S številnimi sodelovanji s posamezniki in lokalnimi društvi je knjižnica postala kulturno srce kraja. Lokalna društva v naših prostorih redno predstavljajo svoje dejavnosti. Skupaj organiziramo številne razstave, predavanja in pogovorne večere. Seveda posebno pozornost namenjamo tudi najmlajšim, ki jim pripravljamo pravljичne urice, redno nas obiskujejo tudi skupine otrok iz rakovškega vrtca in učencev rakovške šole. Za odlično delovanje enote gre zahvala tudi podpori direktorice KJUC **Marije Hribar** in Občine Cerknica. ■

Planinski krožek na OŠ »Jožeta Krajca« Rakek

Na Osnovni šoli (OŠ) »Jožeta Krajca« Rakek smo v tem negotovem šolskem letu želeli učence (in njihove starše) spodbuditi k čim pogostejši športni dejavnosti v naravi, zato smo uvedli Planinski krožek.

Planinski krožek poteka ob sobotah dopoldne, načrtovanih pa imamo pet pohodov, na katere se učenci sproti prijavljajo. Poleg so vabljeni tudi njihovi starši, stari starši, bratci in sestrice. Seveda smo prilagodljivi tudi glede želja, zahtevnosti pohodov in dolžin poti.

Poleg večkratnega gibanja in učenja v naravi želimo učence naučiti odgovornega, skrbnega in spoštljivega vedenja v planinah, jih poučiti o pravilni gorski opreми v različnih letnih časih in vremenskih pogojih, povezavi med dolžino, zahtevnostjo in starostjo, primerni prehrani in markacijah.

19. septembra smo se ob 8. uri zjutraj odpravili na prvi pohod, in sicer na Planino nad Vrhniko. Udeleženci so si zaradi trenutnih razmer sami organizirali prevoz in malico. Kazalo je, da bo lepo, sončno vreme, vendar je bilo jutro zelo sveže in malce megleno. Učencem smo uvodoma razdelili naše planinske knjižice, jim povedali pravila vedenja na poti ter na kratko opisali pot, po kateri smo nameravali. Načrtovana pot ni bila zahtevna. Na prvi pohod je prišlo skupno okoli 35 otrok in odraslih, nekateri so imeli s seboj tudi štirinožne spremljevalce. Dobilimo smo se na parkirišču v Butajnovi in pot nadaljevali mimo manjšega naselja, po manj strmi označeni poti, imenovani »Mimo bukve«. Vmes smo se nekajkrat ustavili in počakali zadnje pohodnike v skupini. Na vrhu smo se okrepčali s čajem, kavo in malico iz nahrbtnikov, otroci pa so se povzpeli tudi na vrh razglednega stolpa. Nato smo po strmejši poti, ki je lepo urejena – tudi s stopnicami –

arhiv šole

in zavarovana z jeklenicami, pohod nadaljevali proti Staremu malnu. Pri koči v Staremu malnu smo naredili daljši postanek, nato pa se vrnili proti parkirišču. Pozitivno presenečeni smo bili nad množičnim odzivom staršev, ki so povedali, da si v teh »epidemioloških« časih želijo več neuradnih druženj, pogovorov z drugimi starši, rekreacije in sprostitev v naravi.

Želimo si, da bi se na prihodnje pohode prijavilo še več učencev in njihovih staršev, sorojencev in starih staršev. Gibanje v naravi krepi telo in duha; če se ob tem še družimo, zabavamo in se česa naučimo, pa je to popolna kombinacija za koristno izkoriščeno sobotno dopoldne.

Metoda Bal-A-Vis-X

Na Osnovni šoli »Jožeta Krajca« Rakek se vedno trudimo pomagati učencem pri premagovanju vsakdanjih izzivov, doseganju ciljev, pri tem pa skrbimo za dobro počutje vsakega posameznika. Zavedamo se tudi, da so poti do cilja različne, zato skušamo uvajati nove metode in tehnike v svoje delo. Strokovni delavci se nenehno izobražujemo in usposabljammo za delo z učenci ter sledimo svetovnim trendom. Novost na naši šoli je metoda Bal-A-Vis-X. Za izvajanje sem se usposabljala v učnem centru AveVita v Sloveniji. Uporabljam jo pri individualnem delu z učenci.

Bal-A-Vis-X je okrajšava za: Bal-ance (ravnotežje), A-udition (sluh), Vis-ion (vid) in eXercises (vaje). To je sistem ritmičnih gibalnih vaj za urjenje usklajenega delovanja vida, sluha ter grobe in fine motorike. Vaje izvajamo na ravnotežni deski in tako urimo ravnotežje in držo. Ritmično si podajamo vrečke z mivko in žogice. Vaje Bal-A-Vis-X pogosto potekajo v popolni tišini. Avtor metode, Bill Hubert, poudarja, da Bal-A-Vis-X ni ne igra ne šport. Za izvajanje vaj (eXercises) potrebujemo z mivko napolnjene kvadratne vrečke in žogice ter ravnotežno desko, ki so za to metodo posebej patentirane.

Vaje spodbujajo delovanje celotnega telesa in vseh senzornih sistemov. Otroci se naučijo biti pozorni. Učijo se sodelovati, slišati, postopoma napredovati in se veseliti uspeha. Učijo se biti vztrajni in igrivi. Učijo se spremljati in učiti druge. Posebej bi se zahvalila naši ravnateljici **mag. Aniti Knez**, ki nas vedno podpira in nam je omogočila vse potrebne pripomočke za izvajanje opisane metode z našimi učenci. ■

Edina Samida

Avtorica: **Silvestra Kotar** Fotografije: **arhiv šole**

Branje kot navdih

Kot je zapisal France Bevk, je »knjiga kot luč – prebereš jo, da sveti v tebi«. Ima torej skoraj čarobno moč, če ji to dovolimo, in verjetno se strinjate, da je branje ena najpomembnejših stvari, ki jih morate obvladati, če želite postati vse, kar si želite.

Z branjem se razvijajo vaši možgani. Branje vam pomaga biti boljši v šoli. Branje vam ponuja okno v svet. In najpomembnejše: zaradi branja ne boste postali le boljši učenci, ampak tudi boljši ljudje, kajti branje povezuje, tke medsebojne vezi, krepi odnos do sočloveka.

Zato naj se vaši koraki v tem šolskem letu še večkrat usmerijo proti knjižnim policam in pokukajte v čudovite svetove, ki nestrno čakajo, da jih odkrijete – v knjižnici, doma, pri prijateljih ... Postanite radovedni detektivi, raziskovalci oddaljenih galaksij, geniji v dolgih ali kratkih hlačah, vitezi okrogle mize, princi ali princeze čudežne dežele in neustrašni bojevniki zgodovinskih bitk.

Dragi starši, tu imate pomembno vlogo tudi vi. Kljub vsem obveznostim in hitremu tempu življenja si vzemite čas za svoje otroke in skupaj berite – vsebine, ki so vam ljube, na prostoru, kjer se počutite najbolj povezani. Verjemite, otroci bodo uživali in vam bodo hvaležni za skupne trenutke v družbi branja.

Ker se na Osnovni šoli »Jožeta Krajca« Rakek zavedamo pomembnosti branja že od malih nog, se je naša šola tudi v letošnjem šolskem letu pridružila vseslovenskemu projektu Nacionalni mesec skupnega branja 2020. Poleg vseh dejavnosti na šoli, ki so namenjene branju in potekajo skozi celo šolsko leto, smo tako izvedli dan skupnega branja – Branje kot navdih. V petek, 2. oktobra, so v vseh razredih prvo šolsko uro učitelji in ravnateljica brali svoje najljubše zgodbe, pesmi, ki so jih na tak ali drugačen način navdušile oz. navdahnile. Dejavnost so izvedli tudi v posameznih oddelkih podaljšanega bivanja. Po odzivih sodeč je bilo zanimivo in verjamem, da je vsak dobil navdih, kaj bi lahko prebrali doma.

Naj zaključim z besedami slavnega Walta Disneyja: »V knjigah je zbran večji zaklad kot v piratski votlini na Otoku zakladov.« Zato berimo. Uživajmo v branju. Pogovarjajmo se o prebranem. Sposojajmo si, kupujmo in darujmo knjige. Vse leto.

Urbanček pred Centrom za mlade Petka

8. oktobra je lokalno društvo Asvalt pred novonastalim Centrom za mlade Petka organiziralo prvi sklop predstavitvenih delavnic, imenovanih Urbanček. Osnovnošolcem je predstavilo tri elemente urbane kulture: ples breakdance, risanje grafitov in ustvarjanje elektronske glasbe.

Delavnice je izvajalo Športno-kulturno društvo Gor, ki že vrsto let urbano kulturo predstavlja mladim. Dogodka se je udeležilo kar nekaj osnovnošolcev, ki smo jih razdelili v manjše skupine; tako so postopoma spoznali vse ustvarjalce in njihove delavnice. Ker je bilo sončno, smo delavnico grafitov in elektronske glasbe postavili zunaj, medtem ko je breakdancer otroke učil osnov tega plesa v notranjosti Petke. Odziv otrok je bil zelo pozitiven. Ugotovili so, da so nekateri boljši v stojah in prevalih, drugi imajo večji občutek za ritem in glasbo, medtem ko so tretji blesteli pri ustvarjanju predlogov za novonastali grafit. Med delavnico je ustvarjalec grafitov namreč narisal tudi prvi pravi grafit Petke, ki sedaj krasi steno pri vhodu v center za mlade.

Z delavnicami Urbanček bomo nadaljevali v spomladanskem času naslednje leto, ko bo vreme toplejše in ko bomo, vsaj tako

upamo, delno premagali virus covid-19, ki trenutno kroji tudi naše delovanje. Za nadaljnje delavnice bomo zbirali prijave otrok, o vsem pa vas bomo obveščali prek Slivniških pogledov in naše Facebook strani Center za mlade Cerknica.

Ob koncu bi vas želeli obvestiti, da je, skladno z zaostrovanjem ukrepov glede preprečevanja koronavirusa, Center za mlade Petka do nadaljnjega zaprt. Ko se bodo ukrepi sprostili, bomo tudi mi nadaljevali s svojim delovanjem. Do takrat pa starše obveščamo, da brezplačno nudimo individualno pomoč pri učenju in šolskih obveznostih tako za otroke, ki hodijo v šolo, kot za tiste, ki se šolajo na daljavo. Za več informacij in prijave smo vam dosegljivi na elektronskem naslovu center.petka@gmail.com. Srečanja bodo potekala individualno v skladu z veljavnimi ukrepi. Upamo, da bomo v teh časih na ta način pomagali kar največ otrokom iz regije.

Zdravstveno vzgojni center Cerknica

vam ponuja brezplačne preventivne delavnice za odrasle

SPOPRIJEMANJE

- s stresom
- s tesnobo
- z depresijo

- Življenjski slog
- Dejavniki tveganja
- Tehnike sproščanja
- Ali sem fit?

DELAVNICE

- Zdravo hujšanje
- Opuščam kajenje
- Zdrava prehrana
- Gibam se

Individualno svetovanje (Opustitev kajenja)

Zdravstveno vzgojni center
tel.: 01/70 50 150
e-mail: irena.svet@zd-cerknica.si
Cesta 4. maja 17, 1380 Cerknica

Avtorica in fotografinja: **Jasmina Žagar**

Ko se učiteljeva ideja uresniči ...

Učitelji tekom mnogih let svojega poučevanja nenehno premlevamo, kako in s čim bi lahko ne zgolj popestrili, temveč tudi izboljšali svoje učne ure. Tako sem tudi sama prišla na sprva zelo pogumno zastavljeno idejo, da bi se prav vsi učenci posameznega oddelka predmetne stopnje Osnovne šole Notranjski odred Cerknica lahko hkrati učili igranja na danes zelo priljubljen inštrument – ukulele.

Takoj sem preračunala, da bi za to potrebovala 24 ukulele, od katerih bi morale biti tri prilagojene levičarjem. To je bilo minimalno število inštrumentov, s katerim bi lahko svojo idejo tudi uresničila. Visoko zastavljeni cilj, ki je predstavljal izjemno velik finančni zalogaj za šolo, se mi je sprva zdel popolnoma neuresničljiv. Nerealen za leto 2020, nerealen celo za šolsko leto 2020/21. A odziv učencev in njihovo veselje ter motivacija za delo, ko so se igranja učili na svoje ukulele, ki smo jih pri pouku glasbene umetnosti izdelali iz kartona, so me naravnost podžgali in odločila sem se, da svojo idejo uresničim. Mogoče ne letos, enkrat do konca šolskega leta pa zagotovo.

Svojo idejo sem najprej predstavila ravnateljici naše šole **Ines Ožbolt**, ki me je takoj podprla, nato pa še mnogim lokalnim podjetjem, od katerih sem kaj kmalu dobila neverjeten odziv. Moja skrita želja, da bi učenci dobili inštrumente v roke že v letošnjem šolskem letu, se je izpolnila v izjemno kratkem času. Sama ideja je na plano prišla v mesecu septembru, 2. oktobra pa so tri velike škatle z inštrumenti že kraljevale v mojem kabinetu. Neverjetno! Podjetja in posamezniki so Osnovni šoli Notranjski odred Cerknica donirali kar 28 ukulele (torej več, kot je bilo pričakovano), zato smo se odločili, da štiri od teh namenimo Podružnični osnovni šoli »11. maj« Grahovo, jih dokupimo še šest in jih skupno deset damo v uporabo učencem naše podružnice.

Nepopisno veselje otrok, ki se v okviru pouka glasbene umetnosti že od oktobra naprej učijo igranja na ukulele, mi

je sedaj vedno opomnik, da je kultura v Cerknici zaželena in da so tudi podjetja ter posamezniki pripravljeni vlagati v glasbeni razvoj naših otrok, da so nas pripravljene podpreti in polepšati marsikatero dejavnost, v katero so vključeni otroci. Donatorji so pokazali, da jim je mar – mar za otroke, naše učence, njihov razvoj in njihovo veselje, zato se jim v imenu učencev, vodstva šole in tudi v svojem imenu na tem mestu iskreno zahvaljujem za nepopisno veselje, ki nam ga prinaša skupno muziciranje.

Donatorji: Avtoservis Vidrih, Baby Center Cerknica, bav arhitekti, Biro Žagar, Ekoknap računalništvo, Elektro Kvaternik, Foto Žnidaršič, Samo Petrič, SMG Stavbno pohištvo in TTN avto.

Šolska shema

Osnovna šola Notranjski Odred Cerknica je tudi v letošnjem šolskem letu vključena v Šolsko shemo sadja, zelenjave in mleka. Učenci tako večkrat mesečno dobijo dodaten brezplačen obrok sadja in zelenjave ali mleka in mlečnih izdelkov. Z nabavo lokalnih živil želimo krepiti zavedanje o pomenu lokalne in sezonske hrane. Učenci prve triade so 16. oktobra, na svetovni dan hrane, pripravili razstavo z jesenskimi dobrotami, ki jih lahko najdemo v naši bližini. Učenci 1. in 2. razredov so iz papirja oblikovali sadje in zelenjavo, učenci 3. razredov pa so pripravili risbice na temo obiranja sadja. Nastala je čudovita jesenska stojnica, ki nas opominja, da imamo tudi v naši bližini veliko sadja in zelenjave, ki ju radi uvrstimo na svoj jedilnik. ■

📷 Mojca Dovjak

Toni Lekše

Cerkničan Toni Lekše se s športom ukvarja od svojih srednješolskih let. Letos je uresničil dolgoletno željo in postal sedemnajsti tekmovalac, ki mu je uspelo preteči 635 km dolgo Slovensko planinsko pot. S tekom se ukvarja zadnjih trideset let, svoj prvi maraton je pretekel konec oktobra 1996, pozneje pa so ga pritegnile ultratekaške preizkušnje.

Kako je padla odločitev, da greste na Slovensko planinsko pot oziroma transverzalo?

Zadnji mednarodni ultratrail sem odtekel v začetku januarja 2020, nato pa so se zaradi situacije, kakršna vlada v letošnjem letu, vrstile odpovedi vseh tekaških prireditev. Nameraval sem se udeležiti trailov v Španiji, Franciji, Švici in Avstriji. Ker je naenkrat ostalo veliko časa in dobra pripravljenost, sem se odločil in uresničil dolgoletno željo – preteči Slovensko planinsko pot v skupni dolžini 635 kilometrov ter s 45.000 višinskimi metri. Razdaljo sem premagal v trinajstih dneh in pol, pot pa velja za pretečeno, če dosežen čas ni daljši od štirinajst dni. Tako sem postal sedemnajsti tekmovalac, ki mu je uspel ta podvig.

Kakšne so bile priprave?

Glede na to, da so teki in hribi moj način življenja, posebnih priprav nisem imel, saj slovenske hribe dobro poznam. V preteklih letih sem namreč z vzponi na slovenske dvatisočake pridobil potrebno pripravljenost za moje tekaške izzive. Fizične kondicije ni problem pridobiti, težavo na poti je predstavljalo slabo vreme, od trinajstih dni je bilo kar šest deževnih oziroma meglenih. V takih razmerah se pokaže, da so potrebne poleg fizične pripravljenosti tudi optimalna oprema, prehrana in psihična stabilnost, da dosežeš cilj.

Koliko časa se že ukvarjate z ultrateki? Kako se je začelo to navdušenje?

Po stotih cestnih maratonih, ki sem jih pretekel v mnogih evropskih mestih, udeležil sem se praktično vseh maratonov v sosednjih državah in doma, nisem imel več prave motivacije. Velik izziv so mi bili in so mi še vedno evropski širitisočaki, tako poleti kot pozimi, ravno v tistih letih, okrog leta 2007, pa so organizatorji v Švici in Italiji pričeli organizirati tudi prve ultratrails. Pritegnili so me dolžine, lepote in napor, ki jih ponujajo take gorske preizkušnje. V zadnjih letih se je tudi v naši neposredni bližini nabralo kar nekaj slikovitih ultratrail prireditev. Spomladanska Istra, Vipavska dolina in ne nazadnje notranjskih 100 milj.

Takšne preizkušnje niso za vsakogar. Katere vrline mora imeti človek, da je pripravljen za ultratekaško preizkušnjo, in koliko časa se mora na kaj takega pripravljati?

Pomembno je, da si dobro treniran in imaš jasen cilj pred seboj. V nasprotju s splošnim mnenjem, da z leti kondicija upada, ultratekaške preizkušnje uspešneje opravijo

tekmovalci po 35. letu. Poleg fizične pripravljenosti je velikega pomena tudi psihična stabilnost ob dolgotrajnih naporih, pomemben dejavnik uspeha sta prehrana med tekmo in oprema, ki jo uporablja tekmovalac. Če samo eden od naštetih dejavnikov odpove, so zaman vse prejšnje priprave in napor, ki so potrebni za uspešen nastop. Predpogoj so zdrav način življenja, primeren trening in podpora okolice ter družine.

Ali obstaja kaka zanimiva prigoda iz katerega od vaših podvigov?

Na vsaki tekmi se zgodi kaj nepredvidenega. Na ultratrailu 100 milj Velebita so nas na polovici poti, okvirno na 80. kilometru, na »tranziciji« čakale vreče z rezervnimi oblačili. Po dolgem teku v dežju in nalivih sem komaj čakal, da se bom preoblekel v suha oblačila. Pričakale so nas vreče premočene opreme, saj organizator ni poskrbel za primerno hrambo. Pred dobrimi petnajstimi leti, ko navigacija še ni bila tako dodelana in splošno dostopna, pa se mi je zgodilo, da me je Garmin pripeljal v napačen kraj. Zgodilo se mi je v zgornji Avstriji, kjer je veliko krajev z enakim imenom. Štart sem zamudil, privoščili pa smo si lep izlet.

Načrti za prihodnost?

Predvsem si želim dokončati svoj projekt »vsi evropski širitisočaki«, ostale pa so tudi še nerealizirane preizkušnje letošnjega leta. Seveda pa je to odvisno od tega, kako hitro se bomo vrnili v predkoronske čase. V vsakem primeru pa imam v planu še nekaj solo projektov. Leta so le številka, človek je star toliko, kot se počuti in kolikor še zmore biti telesno aktiven in ustvarjalen. Jaz pravim bolj star, bolj aktiven.

Tekmovanje na tekaških rolgah

www.cerknica.si @ Ljubo Vukelič

10. oktobra je Smučarski klub Cerknica organiziral tekmovanje na tekaških rolgah. Trasa je potekala po cesti od Begunj pri Cerknici, skozi Kožljek, Dobec in do Stražišča, najvišje ležečega kraja v občini Cerknica. Glede na kategorije so se tekmovalci pomerili na 2,8 kilometra, 4,7 kilometra ali 6,6 kilometra dolgi preizkušnji. Tekma je štela tudi za poletni pokal Alpina 2020. Po koncu uradnega dela tekmovanja pa so se v spretnosti vožnje z rolerji pomerili še najmlajši člani cerkniškega smučarskega kluba. Športne prireditve se je udeležil tudi župan **Marko Rupar**. Rezultate po kategorijah si lahko ogledate na spletni strani www.sloski.si. ■

Cerkniški lokostrelci se veselimo novih članov!

Iris Kandžič @ Ljubo Vukelič

Lokostrelstvo je dinamičen in zanimiv šport za vse generacije. Vabimo vas, da pridete in preizkusite svojo natančnost, moč in koncentracijo. Ne skrbite zaradi opreme, saj jo na začetku lahko dobite pri nas. Vse, kar potrebujete, so le športna oblačila in obutev. Zagotovo bomo našli disciplino in slog loka, ki vam bosta pisana na kožo. Lokostrelstvo je lahko le rekreacija in zabava, če pa ste pripravljeni vložiti več truda, pa je to vrhunski šport z veliko tekmovalnega duha. Skupaj s strokovno usposobljenimi trenerji vam bomo stali ob strani, da boste lahko nekoč tudi vi med našimi člani, ki na tekmovanjih osvajajo odličja. Pokličite nas, nam pišite ali nas obiščite na treningih v Cerknici! ■

ŠPORTNI SEMAFOR

KEGLJANJE

KK Brest Cerknica I, članice, 1. A-liga
6 tekem, 2 zmagi, 4 porazi, 10. mesto
3. 10. 2020 – Triglav : **Brest I** – 1 : 7
10. 10. 2020 – Brest I : **Miklavž** – 2 : 6
17. 10. 2020 – **Brest I** : Remoplast – 8 : 0

KK Brest Cerknica I, člani, 1. B-liga zahod
6 tekem, 5 zmag, 1 poraz, 2. mesto
3. 10. 2020 – Triglav II : **Brest I** – 2 : 6
10. 10. 2020 – **Brest I** : Adria – 7 : 1
17. 10. 2020 – Brest I : **Hidro** – 5 : 32

KK Brest Cerknica II, člani, 3. liga zahod
6 tekem, 6 zmag, 1. mesto
3. 10. 2020 – Železniki II : **Brest II** – 2 : 3
9. 10. 2020 – **Brest II** : Gorica II – 5 : 3
16. 10. 2020 – **Brest II** : Kranjska Gora – 8 : 0

KK Brest Cerknica II, članice, 1. B-liga zahod
5 tekem, 2 zmagi, 3 porazi, 6. mesto
12. 10. 2020 – Brest II : **Bela krajina** – 2 : 6
10. 10. 2020 – Krka : **Brest II** – 3 : 5

KOŠARKA

KK Cerknica, 3. slovenska košarkarska liga zahod
4 tekme, 1 zmaga, 3 porazi, 10. mesto
3. 10. 2020 – Cerknica : **Stražišče Kranj** – 54 : 88
10. 10. 2020 – **Pivka Perutninarstvo** : Cerknica – 87 : 65
17. 10. 2020 – **Cerknica** : Ajdovščina – 87 : 71

LOKOSTRELSTVO V CERKNICI! Klub TKD SOVICA vabi NOVE ČLANE

vsak lorek
in četrtlek
ob 17:00
v stari
Brestovi menzi

kontakt: poklici iris na 070 449 911, se oglasi v menzi
ali piši na lokostrelci.sovica@gmail.com.

16. oktober – svetovni dan oživljanja

Človek, ki se ne odziva in ne diha normalno, ima zelo verjetno srčni zastoj. Nenadni srčni zastoj vsako leto doživi 1600 Slovencev, kar v povprečju pomeni štiri osebe na dan. Ko opazimo nenadno obolelega, je pomembno, da takoj pomagamo po svojih najboljših močeh.

Pravilna in hitra prepoznavna srčnega zastoja bistveno vpliva na preživetje, saj možganske celice pričnejo odmirati že v treh do petih minutah po srčnem zastoj, čas do prihoda reševalcev na kraj dogodka pa je običajno mnogo daljši. Večina srčnih zastojev se zgodi v domačem okolju ali med znanci, ki lahko s hitrim in pravilnim ukrepanjem drastično izboljšajo končni izid obolenja in rešijo življenje. Takojšen začetek izvajanja temeljnih postopkov oživljanja (TPO) zviša možnosti preživetja za dva- do štirikrat. Preživetje oseb, pri katerih je bil uporabljen avtomatski defibrilator (AED), je 40-odstotno, kar pomeni skoraj trikrat več kot

stresemo ter glasno in jasno vprašamo: »Gospod/gospa, ali ste v redu?«

Če je oboleli neodziven, pridobimo pozornost okolice s klicem na pomoč, prizadetega pa čim hitreje sami ali pa s pomočjo druge osebe obrnemo na hrbet in razpremo zgornji del oblačil. V naslednjem koraku sprostimo dihalno pot z nagibom glave vznak in preverimo, ali prizadeti diha oziroma ali diha normalno.

To naredimo tako, da zvrnemo glavo nazaj in dvignemo brado, nato pa opazujemo, ali se prsni koš dviga, ali slišimo oziroma čutimo sapo na licu – za preverjanje si vzamemo deset sekund.

Če oboleli diha, potrebuje strokovno pomoč, vendar ne potrebuje oživljanja. Kadar smo v dvomih, ravnamo, kot da oseba ne diha.

Če ne diha oziroma ne diha normalno, je oboleli najverjetneje v srčnem zastoj. V tem primeru to takoj sporočimo na 112 in takoj nato začnemo oživljati. Dispečer nam lahko tudi pomaga pri prepoznavi ter nas vodi v izvedbi temeljnih postopkov oživljanja!

Izjema so otroci in utopljeni, pri katerih najprej eno minuto izvajamo TPO in šele nato pokličemo 112. Če nismo sami, drugi osebi seveda takoj naročimo, naj pokliče 112. Če je mogoče, pošljemo po AED (lokacijo nam lahko sporoči dispečer). Po defibrilator vedno pošljemo drugo osebo, če je ta na voljo, sami pa prizadetega ne zapuščamo.

samo z oživljanjem. Vsako minuto, ko očividec ne začne z oživljanjem, se verjetnost preživetja človeka s srčnim zastojem zmanjša za deset odstotkov.

Kako prepoznamo človeka s srčnim zastojem?

Simptomi srčnega infarkta; moški pogosteje opisujejo srednjo do močno bolečino v prsnem košu, omotico, kratko sapo in slabost; ženske pogosteje opisujejo siljenje na bruhanje, slabost, bolečino v hrbtu, roki, vratu, ramenu in grlu ter težko sapo.

Najprej preverimo, če je mesto, kjer se prizadeti nahaja, varno. Zavarovati moramo sebe, poškodovanca in opazovalce. Obolelega načeloma ne premikamo, razen če mu grozi neposredna nevarnost, ki je ne moremo odpraviti. Če s pristopom ogrožamo lastno varnost, pokličemo 112 in počakamo na nadaljnja navodila oziroma na prihod reševalcev.

Če je kraj dogodka varen, pristopimo in nadaljujemo s preverjanjem odzivnosti. Odzivnost preverimo tako, da položimo svoji roki na nadlakti poškodovanca, ga rahlo

Kako oživljamo?

Takoj, ko je mogoče, začnemo izvajati hitre močne pritiske na prsni koš, saj s tem vsaj delno obnovimo tok krvi po telesu in v možgane, ki so najboljčutljivejši. Prizadeti naj leži na trdi podlagi.

- Prste rok prepletamo, pritiske izvajamo s peto dominantne dlani.
- Pomembno je, da je mesto pritiska na sredini prsnega koša, pritiskamo na spodnjo polovico kosti prsnice (pri večini ljudi je primerno mesto v višini prsnih bradavic).
- Pritiski morajo biti tako močni, da se prsni koš ugrezne za tretjino ali 5 do 6 cm, pritiskamo s frekvenco od 100 do 120 pritiskov na minuto (po ritmu pesmi Stayin' Alive – Bee Gees), pazimo, da nismo prepočasni ali prehitri in da se ne ustavljamo po nepotrebnem.

Umetni vpihi so priporočljivi, niso pa nujni – izvajamo jih le, če smo za to usposobljeni in nimamo drugih zadržkov.

Izvedemo jih tako, da zopet sprostimo dihalno pot, stisnemo mehki del nosu, s svojimi usti zaobjamemo usta poškodovanca ter začnemo z izvajanjem vpihov. Vsak vpih naj traja eno sekundo, do opaznega dviga prsnega koša. Odmaknemo se, da se prsni koš spusti v izdihu, nato pa izvedemo še drugi vpih. Prekinitev pritiskov za izvedbo vpihov naj nikoli ne bo daljša od desetih sekund.

Če oživljamo tako, da izvajamo pritiske na prsni koš in umetne vpihe, je pri odraslih pravilno zaporedje 30 : 2 (po 30 pritiskih sledita dva vpiha, nato ponovno 30 pritiskov ...).

Če vpihov ne izvajamo, nadaljujemo le s pritiski na prsni koš, popolnoma brez prekinitev. Pritiske izvajamo neprekinjeno, dokler ne pride služba nujne medicinske pomoči oziroma prizadeti ne prične kazati jasnih znakov življenja. Pomembno je, da se z morebitnimi drugimi prisotnimi pri izvajanju pritiskov pravočasno zamenjamo, saj nismo učinkoviti, ko se utrudimo. Pazimo, da menjava ne povzroči nepotrebne prekinitve!

Za oživljanje otrok je algoritem malce drugačen, saj je pred začetkom izvajanja pritiskov treba dati pet vpihov. Nato laiki sledimo algoritmu oživljanja za odrasle (torej 30 pritiskov in 2 vpiha).

Če pridobimo AED:

- Napravo prižgemo.
- Elektrode defibrilatorja nato namestimo na suh, gol prsni koš obolelega, med nameščanjem pritiskov ne prekinjamo.
- Pozorno sledimo navodilom naprave in poskrbimo, da jih natančno upoštevajo vsi prisotni.

AED je zelo varna in enostavna naprava, ki je namenjena temu, da jo še pred prihodom reševalne ekipe uporabijo očividci, tudi če za to niso posebej usposobljeni.

Kako oživljamo med epidemijo covid-19?

Priporočila Slovenskega reanimacijskega sveta za izvajanje temeljnih postopkov oživljanja za laike in prve posredovalce, če obstaja sum na okužbo s covid-19, narekujejo, da se za pristop k oživljanju vsak posameznik odloči glede na lastno presojo. Če obstaja tveganje oziroma sum, da je bolnik okužen, mora posameznik sam oceniti tveganje okužbe in se prostovoljno odločiti za pristop.

Med oživljanjem naj si nadene obrazno masko, prav tako pa naj tudi pokrije usta in nos obolelega s kirurško masko ali kakšno drugo tkanino. Pri oceni dihanja naj se posameznik ne sklanja nad usta in nos, temveč le opazuje, če se osebi dviga prsni koš oziroma če kašlja.

Umetni vpihi se pri odraslih s sumom na okužbo s covid-19 ne izvajajo. Pri otrocih pa je izvajanje vpihov še vedno priporočljivo, vendar je priporočeno predvsem za osebe, ki imajo tesne stike. Po končanem oživljanju si je treba umiti roke s tekočo vodo in milom ter uporabiti razkužilo.

Vsak laik lahko s hitrim začetkom temeljnih postopkov oživljanja in uporabo AED za bolnika naredi skoraj toliko kot ekipa nujne medicinske pomoči z vso opremo. Zato je bistveno, da v začetnih minutah, do prihoda ekipe nujne medicinske pomoči, začnejo z oživljanjem očividci! Pravočasna in pravilna prva pomoč rešuje življenja.

Na kratko

- Najprej preverimo, ali je mesto, kjer se prizadeti nahaja, varno.
- Če je, pristopimo in nadaljujemo preverjanje odzivnosti.
- Če je oboleni neodziven, pridobimo pozornost okolice s klicem na pomoč!
- Nato z nagibom glave nazaj sprostimo dihalno pot in preverimo, ali prizadeti diha oziroma ali diha normalno. Če diha, ne potrebuje oživljanja.
- Če ne diha, je najverjetneje v srčnem zastoju. V tem primeru takoj pokličemo 112 in šele nato začnemo z oživljanjem.
- Pošljemo tudi po AED in ga namestimo na suh, gol prsni koš obolelega in sledimo navodilom naprave.
- Čim hitreje začnemo z oživljanjem:
- Z neprekinjenim izvajanjem hitrih močnih pritiskov na prsni koš na trdi podlagi delno obnovimo tok krvi po telesu in v možgane. S peto dlani pritiskamo na sredino prsnega koša, da se ugrezne za tretjino (5 do 6 cm), s frekvenco med 100 in 120/min. Če smo usposobljeni za izvajanje vpihov, sledimo zaporedju 30 pritiskov, dva vpiha, sicer izvajamo pritiske brez prekinitev do prihoda reševalne ekipe ali očitne povrnitve znakov življenja.

Avtorji: Gregor Simčič, Manca Velkavrh, Maja Sever

Na Notranjskem dva risa s telemetrično ovratnico

Projekt LIFE Lynx se je začel leta 2017, njegov glavni namen je reševanje tako imenovane dinarsko-JV alpske populacije risa pred izumrtjem. V projektu bomo našim risom pomagali z doselitvami iz Romunije in Slovaške. Do sedaj smo pripeljali že sedem risov, štirje so bili izpuščeni v slovenskem, trije pa v hrvaškem delu Dinaridov.

Vsak od izpuščenih risov je opremljen s telemetrično ovratnico, ki nam omogoča, da spremljamo njegovo gibanje. Na ta način pridobljeni podatki so ključnega pomena za razumevanje biologije te vrste, poleg tega pa sta iz njih jasno razvidna pot, ki jo je posamezna žival opravila po izpustu, in območje, kjer si je ustvarila svoj teritorij.

Po naših podatkih sta na širšem območju Notranjske trenutno dva izmed doseljenih risov. V prostranih gozdovih Menišije si je svoj teritorij ustvaril ris, imenovan Katalin. Katalin je bil v naravo izpuščen letos spomladi na območju Snežnika. Po izpustu se je najprej odpravil proti jugovzhodu mimo Ilirske Bistrice do Brkinov, od tam naprej pa je v dolgem ovinku prek Gorskega kotarja, Goteniške gore in Blok prišel na območje Menišije. Opisano pot, dolgo približno 250 km, je opravil v 19 dneh.

Veliko krajšo pot je pri iskanju svojega teritorija opravil ris, poimenovan Maks. Maks prihaja iz Slovaške in je bil letos poleti, tako kot Katalin, izpuščen na območju Snežnika. Prve tedne po izpustu je ostal v okolici Snežnika, nato pa je svoj teritorij razširil še na območje Javornikov in Rakovega Škocjana. Iz podatkov njegove telemetrične ovratnice lahko sklepamo, da je večkrat poskušal prečkati avtocesto na odseku med Postojno in Uncem. V mesecu oktobru pa njegovo prisotnost beležimo predvsem na območju Menišije.

Tako kot Katalina in Maksa smo v tem delu Slovenije do januarja 2020 spremljali tudi risa, imenovanega Doru. Doru je prvi ris, ki smo ga v okviru projekta LIFE Lynx izpustili v Dinaridih, in sicer v Nacionalnem parku Risnjak, meseca maja 2019. Po izpustu se je ris odpravil proti severu in mesec pozneje je vzpostavil svoj teritorij na območju Javornikov, tako kot pozneje ris Maks. Na žalost od konca januarja letos njegova ovratnica ne deluje več, prav tako ga od takrat nismo

Katalin (© Gabriele Retez)

zaznali na posnetkih avtomatskih kamer, s pomočjo katerih spremljamo rise na območju Dinaridov.

Koliko je risov v Sloveniji

Poleg doselitev risov v okviru projekta LIFE Lynx potekajo še številne druge dejavnosti, med njimi tudi spremljanje risov s pomočjo avtomatskih kamer. Tovrstno spremljanje je namenjeno ocenjevanju številnosti risov. Avtomatske kamere postavimo na območjih z že zabeleženo prisotnostjo risa. Ker trenutno postavljamo kamere na 185 različnih lokacijah, so nam pri tem v veliko pomoč člani lokalnih lovskih družin. Na koncu sezone spremljanja pregledamo posnete fotografije in izberemo tiste z risi. Ker se posamezni ris lahko pojavi na več fotografijah, pri ocenjevanju številnosti izkoriščamo dejstvo, da je pikast vzorec risjega kožuha edinstven za vsako posamezno žival. Tako lahko na podlagi fotografij pridobimo najmanjšo številnost risov v Sloveniji; v sezoni 2019/2020 ta znaša 20 odraslih osebkov in dva mladiča. Na območju občine Cerknica smo imeli v zadnji sezoni spremljanja postavljenih petnajst avtomatskih kamer na trinajstih lokacijah, vendar na nobeni izmed njih nismo ujeli risa.

Lokalne posvetovalne skupine

Za uspešno doselitev risov ter reševanje njihove populacije pri nas je potrebno sodelovanje z lokalnimi deležniki, kar pri projektu LIFE Lynx izvajamo prek t. i. lokalnih posvetovalnih skupin. Lokalna posvetovalna skupina Cerknica deluje v okviru projektnega sveta LIFE Stržen, kjer se srečujemo predstavniki obeh projektov, župan občine Cerknica, predstavniki agrarnih skupnosti, lovskih družin, turističnih deležnikov, političnih strank ter druga zainteresirana javnost. To zagotavlja menjavo informacij in mnenj med deležniki ter izvajalci projektov.

Za več informacij o risu in projektu LIFE Lynx lahko obiščete našo spletno stran www.lifelynx.eu, najdete pa nas tudi na Facebooku in Instagramu.

Maks (© Miha Krofel)

Tematski vikendi 2020: prijetni, poučni in sproščujoči trenutki v idilični naravi

S prihodom jeseni so se zaključili Tematski vikendi – sobotne in nedeljske vodene dejavnosti na prostem. Notranjski park jih je letos izvedel že šestič zapored, drugič v okviru projekta LIFE Stržen, ki je zagotovil brezplačne vodnike.

Ključni cilj teh dogodkov je pomagati pri oblikovanju turističnih programov vodenih ogledov lokalnim turističnim vodnikom in drugim turističnim ponudnikom v občini Cerkljica.

Izkupiček letošnjih vodenih dejavnosti je odličen, kljub temu da je bilo število udeležencev zaradi epidemiološke situacije v državi omejeno le na 20. Zaradi izjemnega zanimanja in velikega števila prijav smo morali nekatere dejavnosti večkrat ponoviti, določene pa celo podvojiti. Se je pa manjše število obiskovalcev izkazalo za dobro – zaradi boljše, bolj osebne in manj »nagnetene« izkušnje za obiskovalce.

Najbolj priljubljen je bil izlet s kanuji po poteh romantične, tragične zgodbe o nastanku Cerkljanskega jezera s pripovedovalcem **Miho Razdrihom**, ki smo ga ponovili kar sedemkrat. Izjemno radi so obiskovalci prihajali tudi na vodene ogledje Rakovega Škocjana in ornitološke pohode. Med priljubljenimi dogodivščinami za družine z otroki je bil lov za skritim zakladom, ki ga je v gozdu skrila Jezerko in ga je bilo treba najti s pomočjo reševanja ugank. Obiskovalci so radi prišli tudi na etnobotanični sprehod z biologom **Markom Cvetkom** in na dogodek o veččinah preživetja v naravi pod vodstvom mojstra preživetja **Larisa Žurge**.

Dogodke smo dopolnjevali z vključevanjem drugih turističnih ponudnikov – vožnja z lojtrniki, (Turistična kmetija Levar in Kontrabantar), domačinka **Lili Mahne** je za udeležence pripravljala okusne malice iz divjih rastlin, agencija Tur servis pa poskrbela, da smo imeli vedno na voljo dovolj kanujev.

Tematski vikendi so vsako soboto in nedeljo v štirih mesecih privabili skupno 667 obiskovalcev, ki so se v 36 različnih vodenih dejavnostih prepustili atraktivnim doživetjem na območju NRP. V primerjavi z letom 2019 smo zabeležili 77-odstotno rast obiskovalcev vodenih ogledov. Ocenjujemo, da je bila sezona 2020, epidemiji navkljub, izjemno uspešna. Ko smo preverjali zadovoljstvo udeležencev, jih je bilo kar 93 odstotkov zelo zadovoljnih. Največ jih je Tematske vikende opisalo s pridevniki prijeten (87 odstotkov), poučen (79 odstotkov) in sproščujoč (75 odstotkov). Vodenja so se jim zdela strokovna (68 odstotkov), jasna in slikovita (65 odstotkov). Pri vodenih ogledih večina obiskovalcev pričakuje prijetno vzdušje (73 odstotkov), veliko pa jim pomenita tudi kakovostno podana vsebina in dejstvo, da je dejavnost sredi idilične narave.

Naslednje leto, od aprila dalje, sledi nova sezona Tematskih vikendov – še boljše in še zanimivejša, z osveženimi in dodatnimi dejavnostmi.

Pot izvirov z informacijskimi tablamami

© Eva Kobe

Najlepša usmerjena pešpot – Pot izvirov, ki je že nekaj časa speljana ob izviroh, ki polnijo Cerkljansko jezero, je po novem opremljena s kažipoti in informativnimi tablamami. Prve skrbijo za to, da se sprehajalci ne izgubijo, na drugih pa izvedo marsikaj o več kot štirinajstih kristalnih izviroh ob poti, o več kot sto let starem drevesu maklen, ki je zaradi visoke starosti in izjemne velikosti naravna vrednota in zato zavarovano. Tam je tudi izvir Kotrjaž, v katerem je **Viktor Ponikvar** z Gorenjega Jezera leta 1964 našel človeško ribico in jo v zameno za liter vina izročil upravniku Postojnske jame. Ena od tabel stoji na nekdanjem črpalnišču vode, ki je vse do leta 2014 s pitno vodo oskrbovalo prebivalce Laz in Gorenjega Jezera. Obiskovalci izvedo tudi o žagi, ki je nekoč stala na izvirov Obrh. In še o celi vrsti zanimivosti in poučnih podrobnosti.

Na izhodišču oziroma cilju – pri novi leseni opazovalnici ptic Malnšče – bo park v že postavljeni leseni stojali vgradil zemljevid, ki bo prikazoval širšo okolico in vse pomembnejše točke v njej.

Krožna Pot izvirov je dolga štiri kilometre in primerna za vse obiskovalce. Najlepša je po obilnejšem deževju, ko začne iz špranjic in lukenj na več delih vreti kristalno čista voda v lepoti, ki le težko koga pusti ravnodušnega. Takrat pohodniški čevlji niso več dovolj, obiskovalci naj raje obujejo gumijaste škornje. Pot so v Notranjskem parku uredili s pomočjo projekta Kras.Re.Vita, ki ga sofinancirata Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj in Republika Slovenija. ■

Avtor: **Lucjan Batista** Fotograf: **Ljubo Vukelič**

Električni grelniki vode

Vsako gospodinjstvo potrebuje sistem za pripravo tople sanitarne vode. Priprava tople vode lahko poteka v okviru ogrevalnega sistema z ogrevalnimi napravami, sprejemniki sončne energije, toplotnimi črpalkami ali električnimi grelniki sanitarne vode.

Mogoče pa so tudi posamezne kombinacije sistemov kot na primer ogrevalni kotel v času kurilne sezone ter električni grelnik s hranilnikom zunaj ogrevalne sezone. Če ima gospodinjstvo gretje tople vode urejeno z električnim grelnikom (tako celoletno kot tudi samo izven ogrevalne sezone), lahko predstavlja enega od največjih porabnikov električne energije v gospodinjstvu. Povprečno štiričlansko gospodinjstvo za pripravo tople vode v celem letu porabi od 2.500 do 3.200 kWh električne energije.

Električne grelnike vode lahko v splošnem razdelimo na pretočne in tiste s hranilnikom, ki so tudi najbolj razširjeni. Prednost pretočnih grelnikov je, da segrejejo le toliko vode, kot jo potrebujemo, in praktično nimajo izgub. Slabosti pretočnega grelnika sta nekoliko višja začetna naložba in predvsem velika priključna moč (10–27 kW – problem varovalk). Grelniki s hranilnikom so relativno poceni in imajo priključno moč največkrat od 1 do 2,5 kW. Zaradi toplotnih izgub hranilnika je poraba električne energije za okoli 10–20 odstotkov večja kot pri pretočnih izvedenkah.

Električni grelniki s hranilnikom se med seboj razlikujejo predvsem po velikosti hranilnika in debelini izolacije. Manjši (5–10 litrov) se navadno uporabljajo v kuhinji, večji (30–120 litrov) pa v kopalnicah.

MEGADOM

URESNIČI IDEJE CENEJE!

VSE ZA KOLINE

**MEGA
PONUDBA**

MESOREZNICA RN 22 KLASIK REBER

električna mesoreznica, učinkovita moč 600 W, enofazni motor, kovinski zobniki, nasipna posoda iz nerjavče pločevine (kapaciteta cca 1 l), PVC tlačilec za meso, teža 20,3 kg

298⁹⁸ €

**TRAČNA ŽAGA ZA KOSTI
TOP 1400 mm - 1,5 Hp/1F**

masa stroja: 32 kg, višina rezanja: do 220 mm, dolžina zaginega lista: 1400 mm, višina stroja: 710 mm, miza: 350 x 420 mm, pogonsko kolo št. vrtljajev: 1400 min⁻¹, moč elektromotorja: 1,1 kW, priključek za elektromotor: 230 V

698⁹⁸ €

svinjska in goveja čreva, špine, vrvice, začimbe, noži, mesoreznice, polnilke, žage za kosti

MEGADOM PODSKRAJNIK • PODSKRAJNIK 102, 1380 CERKNICA • tel: 01/705 0 705
ODPRTO: pon.-pet. 7:00-19:00, sob. 7:00-13:00 • www.megadom.si

KUPUJTE NA OBROKE

• SUMMIT LEASING •
• NLB • DINERS OBROKI •

Solarni sistemi in sistemi s toplotno črpalko zrak – voda pri ogrevanju sanitarne vode predstavljajo alternativo električnemu grelniku vode. Pri vgradnji toplotne črpalke je poraba električne energije lahko do približno trikrat manjša kot pri električnem grelniku vode. Večinoma so to prostostoječe toplotne črpalke s prostornino hranilnika 200–300 litrov za enodružinske hiše. V zadnjem času so na trgu na voljo tudi kompaktne stenske toplotne črpalke z 80-litrskim hranilnikom. Vgraditi jih je možno tudi v stanovanja. Pokrivajo potrebe po topli sanitarni vodi do štirih oseb. Toplotna črpalka zajema zrak iz prostora, mu odvzema toploto in ga nato ohlajenega vrača v prostor. Poleti črpalko lahko izkoristimo za pripravo tople sanitarne vode in

za hlajenje bližnjih prostorov. Zaradi vgrajenega dodatnega klasičnega električnega vodnega grelnika lahko, če to želimo, toplotna črpalka v zimskem obdobju deluje kot navaden električni grelnik vode s hranilnikom.

Ocena oziroma meritev porabe

Večinoma imajo električni grelniki vode stalni (fiksni) električni priključek, kar ne omogoča meritev dejanske porabe električne energije s prenosnim merilnikom.

Poraba električne energije za pripravo tople vode je odvisna od porabe tople vode, kar pomeni od števila oseb v gospodinjstvu in njihovih navad ter vrste električnega grelnika.

Priporočljiva prostornina hranilnika tople vode na število oseb ter dnevne izgube energije:

Prostornina hranilnika (l)	30	50	80	100	120
Število oseb	1	2	3–4	4–5	5–6
Dnevne izgube – klasična izolacija (kWh/dan)	0,9	1,32	1,85	2,2	2,6
Dnevne izgube – izboljšana izolacija (kWh/dan)	0,55	0,62	0,86	1,02	1,17

Ocene porabe tople vode in potrebne energije pri različnih opravilih v gospodinjstvu:

Opravo	Poraba	Temperatura vode	Poraba energije
Umivanje rok	3–6 l	37 °C	0,1–0,2 kWh
Osebna higiena	9–12 l	37 °C	0,3–0,4 kWh
Pomivanje posode	4–7 l	60 °C	0,3–0,5 kWh
Tuširanje	30–50 l	37 °C	1,0–1,7 kWh
Kopanje	150–180 l	37 °C	5,0–6,0 kWh

Kakšni pa so ukrepi za zmanjšanje rabe električne energije pri električnih grelnikih vode:

Ukrep	Prihranek
Pri prhanju porabimo od tri- do štirikrat manj vode in energije kot pri kopanju v kadi.	Okoli 4 kWh
Vzdržujte tesnila na armaturah (10 kapljic tople vode, segrete na 50 °C na minuto, pomeni 170 litrov na mesec). Zamenjajte električni grelnik vode s toplotno črpalko.	Okoli 9 kWh Do trikrat manjša poraba el. energije za pripravo tople sanitarne vode
Grelnik s hranilnikom naj bo energetsko varčnejši in primerne velikosti.	Na primer pri vključenem od 80- do 100-litrskem hranilniku je prihranek približno 1 kWh/dan.
Vgradite nastavke za pipe (perlatorji) za zmanjšanje porabe vode.	35–60 odstotkov porabe vode
Vgradite grelnik vode v bližini porabnikov.	/
Nastavljena temperatura ogrevane vode v hranilniku naj ne bo višja od 60 °C.	/
Količino in trajanje iztoka tople vode iz pipe uravnavajte glede na dejanske potrebe.	/
Redno čistite usedline v hranilniku in grelnik (vsaj na vsaki dve leti).	/
Vse cevi s toplo vodo izolirajte.	/
Vgradite enoročne ali termostatske baterije.	/
Pri grelniku s hranilnikom lahko uporabite časovno regulacijo vklopa v času nižje tarife električne energije.	/

www.smg.si
info@smg.si
salon: 081 603 777
direktor: 040 899 728
svetovalec: 051 660 083
Cesta 4. maja 50a, 1380 Cerknica

SUHOMONTAŽNA GRADNJA

SMG PRIPRAVA IN IZVEDBA

svetovanje, priprava dokumentacije za Eko Sklad
prevzem skrbi za izvajalce
kvalitetna in celovita prenova

EKO SLAD

20 - 30 - 50 %
povračilo investicije

Celovita prenova na ključ

Poskrbimo za celovito prenovu na ključ in prevzamemo vse skrbi za izvajalce (vodovodne, elektro inštalacije, talne obloge...) ter usklajevanje med njimi.

Uredimo vso dokumentacijo za pridobitev nepovratnih sredstev Eko Sklada. S pomočjo pridobljenih nepovratnih sredstev Eko sklada pridete do cenejše investicije in na dolgi rok prihranite.

Najdete nas v prodajnem salonu v centru Cerknice (cesta 4. maja 50 a) in na spletu www.smg.si

Sodelujemo z najbolj priznanimi proizvajalci:

lipbled.

PIRNAR.

VELUX

kNAUF

pvcnagode

M SORA

Gradimo s srcem.

**ZA ZDAJ JE NAŠA EDINA MOŽNOST,
DA DOSLEDNO UPOŠTEVAMO
ZAŠČITNE UKREPE!**

SPREMLJAJTE:

- ☀️ SPLETNO STRAN OBČINE
CERKNICA WWW.CERKNICA.SI,
- ☀️ FB OBČINA CERKNICA IN
- ☀️ APLIKACIJO OBČINA CERKNICA.

Prenos iz
App Store

NA VOLJO V
Google Play

Naloži brezplačno aplikacijo Občina
Cerknica in bodi obveščen o dogajanju!

#OstaniZdrav

Aplikacija za varovanje zdravja in življenja ljudi

**NALEZIMO SE
DOBRIH
NAVAD**

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

NIJZ

